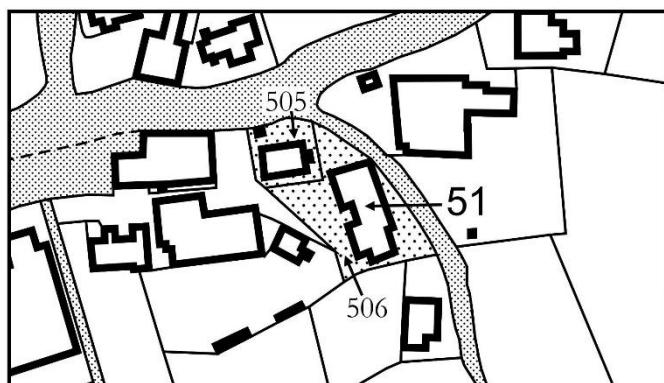

SCHOOL EN KOSTERIJ VAN ONSTWEDDE

ONSTWEDDE 51

01-01-1829

Gemeente Onstwedde sectie E:

505 schoolgebouw 280 m²

Artikelnummer 235:

Kerk van Onstwedde

506 huis en erf 800 m²

Artikelnummer 231:

Kosterij van Onstwedde

SCHOOLMEESTERS IN ONSTWEDDE

1811 - 1859

Derk Adolfs Welp

geb. 13-11-1784 Wijmeer

beroep: schoolmeester/
hoofdonderwijzer

ovl. 17-03-1866 Roswinkel

z.v. Adolf Lubberts

en Engel Dirks

kinderen: geboren Onstwedde (51)

17-08-1813 Jantiena H.¹ huwt 1e Onstwedde 14-07-1838 Jacob Roelfs Vegter

huwt 2e Hoogezand 17-08-1871 Egge Oldenzijl

17-09-1815 Engeltien huwt Onstwedde 18-11-1854 Menno Tonkens

19-04-1818 Albertje huwt Onstwedde 21-04-1859 Lammert Veldhuis

27-05-1821 Hendrik huwt Emmen 09-10-1866 Lammegien Zwiers

04-08-1823 Johanna huwt Emmen 15-05-1858 Roelof Brands

15-01-1826 Adolf huwt Emmen 28-11-1861 Aaltje Houwing

18-06-1828 Geertje ongehuwd overleden 01-02-1866 Roswinkel

20-07-1830 Derk overleden 04-08-1830 Onstwedde (51)

09-06-1831 Derk A.W.² huwt Assen 11-05-1862 Aaltje Smeenge

23-09-1811 1. Onstwedde, waar onderwijzer D.A. Welp, oud 26 jaren, bezittende eene acte van den derden rang, en zoo ver ik kent, van een goed gedrag. Er waren 47 leerlingen bij het school [?] alle wel in klassen verdeeld, en uit goede leerboeken wel onderwezen wordende. De school was niet zindelijk, ook leer...te er geen ger...pan ? stalte en verstands ontwikkeling. Het schoolvertrek is voor verbetering vatbaar. (t888|i16|Th. van Swinderen).

17-02-1812 Ik was voornemens geweest dezen naden middag de scholen van Onstwedde en Jipschenhuizen te bezoeken en dan des avonds naar het Klooster Ter Apel te wandelen. Intusschen werd het weder zoo slegt, en de regen was sterk, dat ik

¹ Jantiena Henderika Welp

² Derk Adolfs Welp

onmogelijk verder wandelen kon. Ik nam dan te Wedde een wagen om mij naar Onstwedde en Jipsenhuizen te laten brengen, dan niet 4. te Onstwedde komende, had de meester daar de kinderen laten gaan, omdat er wegens een boeldag in het dorp en het slegte weder maar 7 waren opgekomen. Ook hoorde ik hier, dat ik, naar Jipsenhuizen zullende gaan, ook dan eene vergeefsche reis zoude hebben, dewijl de meester aldaar, E. Riensema, zich ook zeide in de beide vorige conscriptien als remplacant geëngageerd hebbende, maar toen telkens vrij gelost zijnde, zich nu voor de derde maal weder geëngageerd had, doch nu ingeloot had, en nu berouw hebbende, na zijn besluit zich hield alsof hij gek was. Dit alles in aanmerking nemende en de regen al sterker en sterker, en dan doen de weg als slechter en slechter wordende, zoodat ik het onmogelijk beschouwde mijne voorgenomen reis verder voort te zetten vertrok ik van Onstwedde oogenblikkelijk naar 5. Vlagtwedde. (t888|i16|Th. van Swinderen).

- 12-04-1812 5 Onstwedde. De school van D.A. Welp bezocht ik met veel zeer genoeg dan de vorige reis; de uitspraak en (leest van) was beter, de verstandsontwikkeling merkbaarder, er werd meer gebruik gemaakt van het bord, en overal zag ik, dat mijne raadgevingen en vermaningen hier de vorige reis niet te vergeefs waren gegeven. Ook was er nu meer orde. Er waren 70 leerlingen. (t888|i16|Th. van Swinderen).
- 22-09-1812 4. Onstwedde. Bij D.A. Welp vond ik 51 leerlingen en veel verbetering. De kinderen lazen goed, op derzelve verstandsontwikkeling werd zeer wel gewerkt. De school is nog even slecht en doorluchtig. Echter heb ik van achteren gehoord, dat de maire dezelve in het volgende jaar zal verbeteren. (t888|i16|Th. van Swinderen).
- 31-05-1813 4. Onstwedde. Waar D.A. Welp mij om 10 uren nu met het onderwijzen van 24 kinderen evenveel genoeg verschaft als immer te voren. (t888|i16|Th. van Swinderen).
- 06-05-1814 5. Onstwedde, den 6 mei in de namiddag school bezocht. D.A. Welp onderwees hier thans 46 kinderen, en dit onderwijs was over het geheel genomen wel. De leestoon en de verstandsontwikkeling waren naar wensch. De vorderingen in het schrijven en rekenen merkbaar. Het gezang en gebed goed. Doch aan het maken van eigen opstellen werd nog te weinig gedaan. (t888|i16|Th. van Swinderen).
- 08-08-1814 4. Onstwedde bij Welp vond ik 42 kinderen en alles wat ik er zag als bij mijn vorig schoolbezoek. (t888|i16|Th. van Swinderen).
- 24-08-1815 Onstwedde. School van den middelsten rang. D.A. Welp, bezittende den derden rang, oud 30 jaren, bezittende den derden rang, heeft een zeer goed voorkomen, dienstvaardigheid, bescheiden, wil gaarne teregtwijzingen hooren en gedraagt zich zedig en goed: maar de goede gedachten welke ik van hem en zijn onderwijs uit een voorafgaand gesprek had opgevat, werden bij het bezoek der school niet vermeerderd. Van de leerlingen, welke 's winters wel tot 100 & 110 klimmen, maar in den zomer 40 a 50 zijn, vond ik thans 43, tamelijk wel in klassen verdeeld, welke laatsten ook dezelfde les hebben: het machinaal lezen was tamelijk naauwkeurig, hoewel op een slechten toon en te veel naar den Westerwoldschen tongval. Ondervragingen hoort men bij de hoogere klassen geheel niet; bij de laagste klasse iets, maar toch gebrekkig: in 't algemeen is alles te werktuiglijk en niet verstandig genoeg: het schrijven was tamelijk goed, het zingen lief, op een aangename en zachten toon. Uit het gezegde blijkt van zelf, dat men hier geen hooger onderwijs te verwachten heeft dan in het machinaal lezen, schrijven en rekenen en eenigzins in het maken van eigen opstellen, hoewel ik vrees, dat de geene, welke ik er zag, meer gevolgde voorschriften zijn dan vruchten van eigene overdenking. Ook vreesch ik, dat de ontvangers past, waarmede het bestaan van den onderwijzer verbeterd wordt, hem al te veel hindert in eigene oefening. Ik hoop echter vervolgens eenige vorderingen bij onderwijzer en leerlingen te mogen bespeuren, althans zoo mijne gegevene vermaningen eenigen ingang gehad hebben. Over de reinheid der kinderen

valt niet veel te roemen, maar dat kan men ook niet anders verwachten in eene zoo morssige en modderige plaats.

De school, een allerellendigst hok kan niet rein gehouden worden, daar dezelve geheel van eene zoldering is ontbloot en door de gescheurde, gebrokene of niet passende dakpannen regen en stof bij menigte naar beneden komt: was men minder opmerkzaam op de digtheid der school van boven; aan de wanden had men er zoo veel te meer voor gezorgd; want alle vensters waren in de muren vast: echter had de onderwijzer op zijne eigene kosten (omdat hij het anders niet konde bekomen) twee ramen laten losmaken, welke dan ook, indien men luchtiging verlangde, geheel uit den muur werden genomen. Ik liet mij, na het afloopen der visitatie, door den onderwijzer bij den schout brengen, wien ik het onbetamelijke van de verwaarloozing des schoolgebouws onder 't oog bragt, met het ernstig verzoek van verbetering, 't welk hij mij ook beloofde, bij de kerkvoogden te zullen bewerken: maar, hoewel ik den tragen man eenige weken later hieraan mondeling herinnerd en van hem de beste beloften ontvangen heb, zie ik er nog geen gevolg van. Ik vrees, dat ik eerlang daarover aan den heer gouverneur zal moeten klagen. (t889|i39|Th. van Swinderen).

29-10-1816 Onstwedde den zelfden dag. De onderwijzer A. Welp hebbende den derden rang is en blijft dezelfde, wegens gebrek aan genoegzame eerezucht; hoewel hij vlijtig het onderwijzers gezelschap bijwoont, schijnt hij zeer wel te kunnen dulden, dat hij de minste is en blijft van zijne klasse. Ook het onderlinge schoolbezoek bij zijne kundiger collega's doet bij hem nog geen genoegzaam effect. Het eenige waarin hij uitmunt, is het onderwijs in het zingen, hetwelk dan ook in deze school zeer lief, zelfs verrukkend is. Het getal der leerlingen was thans 54 zijnde het grootste 80. De klassificatie was tamelijk wel; het spellen en lezen matig; er werd nogal iets over het gelezene gevraagd; maar het is nog te gedwongen; het uit 't hoofd rekenen ging beter. Het schrijven was matig en het linieren zoo sterk als elders. Voorts is de school van kaarten en leerboeken voorzien; er werd over de aardrijkskunde van ons vaderland gevraagd, om zoo op te klimmen tot de overige deelen van Europa enzovoort, 't welk ik zeer goed keurde; maar het scheen mij toe, dat de antwoorden grootendeels van buiten geleerde lessen waren. Bij de hoogere klassen wordt alleen practisch, niet theoretisch gerekend; de reden hiervan is zeer natuurlijk, omdat de onderwijzer het zelf niet kent. Ik heb hem hiertoe sterk aangespoord, alsmede om zich de kennis der tiendeelige breuken eigen te maken, ten einde ook daarin, volgens de wet, onderwijs te kunnen geven.

De school is het akeligste hok in mijn gansch district: nu kon ik er echter droog blijven, 't geen bij een vorig bezoek het geval niet was; want het regende nu niet, gelijk toen. De school is in den letterlijken zin doorluchtig, zoo van dak en zolder als muur en vensters. De herhaalde beloften van verbetering, door den schout, nu reeds meer dan anderhalf jaar verleden, aan mij gedaan zijn nog onvervuld, en zullen het zeker blijven, zoo ik niet dringender aanzoek doe, of de school eindelijk instortel! (t889|i39|Th. van Swinderen).

04-04-1817 Den 4 april meende ik Onstwedde te bezoeken, maar er werd voor den middag geen school gehouden, omdat de predikant moest prediken en de onderwijzer den kerkendienst als voorzanger moest waarnemen: ik begaf mij dus naar Veenhuizen. (t889|i39|Th. van Swinderen).

02-07-1817 De onderwijzer D.A. Welp geeft zich meer moeite dan wel voorheen, of de man wat meer ambitie krijgt en niet voor naburige onderwijzers wil onderdoen, dan of de reden te zoeken zij in minder andere bezigheden, daar hij te voren een vrij werkzamen gaarderspost had, welken hij nu verloren heeft; dit zal de tijd leeren: genoeg, het onderwijs begint hier beter te worden, niettegenstaande men den man traitert door hem een gedeelte van zijn inkomen te onthouden, hem in eene bouwvallige, tochtige en slechte school te laten zuchten zonder op de aanvragen ter verbetering te willen antwoorden, en door hem de kinderen te onttrekken, om ze naar een naburigen bijsschoolhouder te zenden. Thans waren er 64 kinderen, behoorlijk geclassificeerd,

het welk te voren niet zoo goed was. De leestoon wordt beter; het schrijven vordert eenigzins; de vragen en antwoorden over het gelezene worden van tijd tot tijd vlugger. De schriften waren nu, volgens gewoonte, zeer gelinieerd, anders tamelijk wel ofschoon nu, wegens den veldarbeid niet zoo veel kinderen ter school waren als 's winters. Het rekenen blijft nog al te machinaal. Het zingen, zelfs der allerkleinsten, was nu gelijk altijd, bij uitnemendheid lief. (t889|i40|Th. van Swinderen).

19-10-1818 Ter gelegenheid van de inwijding der nieuwe school den geheelen voormiddag schooltijd daardoor gebragt, ten einde een soort van schoolexamen te houden, in tegenwoordigheid van een groot aantal onderwijzers in den omtrek en vele ingezetenen van de plaats en andere gemeenten. 110 á 120 kinderen voldeden, elke in zijne klasse en afdeeling uitmuntend: nog nimmer was ik zoo te vrede over den onderwijzer D.A. Welp, welke bij een goed zedelijk gedrag nu ook meer ijver begint aan den dag te leggen, dan wel voorheen; het welk ik grootendeels meen te kunnen toeschrijven aan het maandelijks onderling schoolbezoek der onderwijzers, waardoor de eerezucht zeer wordt opgewekt. (t889|i40|Th. van Swinderen).

15-10-1819 Onstwedde in den voormiddag schooltijd bezocht en 90 scholieren geteld. De onderwijzer Welp behoort onder die soort van onderwijzers, welke het gebrek aan uitgebreide theoretische kundigheden grootendeels vergoeden door practikale geschiktheid, en het is ongelooflijk hoe de man daarin sedert eenigen tijd is toegenomen, het welk ik ook bij hem grootendeels toeschrijf aan het onderling schoolbezoek.

Het zingen van allerlei schoolgezangen is hier zoo goed en welluidend als ergens in mijn district ook vooral met de seconde. De verleden jaar geheel vernieuwde school is zindelijk en de scholieren proper. (t889|i41|Th. van Swinderen).

04-07-1820 Onstwedde. Denzelfden dag in den namiddag schooltijd bezocht, toen er 98 kinderen waren. De onderwijzer D.A. Welp bezittende den 3e rang wint van tijd tot tijd aan in geschiktheid voor het onderwijs; zijne kunde en gedrag zijn zonder opspraak, hoewel ik wat meer zelfoefening bij hem verlangen zou dan de man moet ook voor zijn huisgezin zorgen door eenige bezigheid, vooral met kopieren voor den schout enzovoort. Zijne school wordt er echter niet door verwaarloosd, zoo als wel voorheen, toen hij gaarder was. Zeer voldaan was ik over alle klassen van leerlingen.

Het zingen is hier zoo goed als ergens, zelfs met de zeer kleinen.

Hier zijn zeer vlugge rekenaars. Nergens heeft voorzeker meer stilte plaats gedurende den geheelen schooltijd, dan hier en te Vlagtwedde. De ruime luchtige school wordt zuiver en zindelijk gehouden, zoo als ook de kinderen zeer proper en zindelijk zijn. (t889|i41|Th. van Swinderen).

11-04-1821 De onderwijzer Welp wint bij voortduring aan in geschiktheid en verwierf ook nu mijne goedkeuring. 106 leerlingen uitmuntend geklassificeerd, waren er thans aanwezig. Nergens vond ik meer stilte in eene school dan hier en de orde in onverbeterlijk dan binnen staat op de schooldeur met groote letters geschreven: **hier mag men niet onnut praten**, en dit verbod wordt stiptelijk opgevolgd.

Men volgt, met modificatie, de theorie van Snalich in het beloonen en straffen, van lichamelijke straf is er geen voorbeeld. De ondermeester A.W. Muller is een zeer geschikt en vlug jongeling. School en scholieren zijn rein en zindelijk. (t889|i41|Th. van Swinderen).

28-02-1823 De onbesprokene en geschikte 38 jarige onderwijzer Derk A. Welp onderwees zeer goed en klassikaal 142 leerlingen. De kleinen worden in het spellen zeer goed aangebragt.

Het gezang was zacht en aangenaam. In taal, rekenen en aardrijkskunde gaf men goede proeven. De orde was er goed; de kinderen waren wel gekleed en gezeggelijk, maar de school was, ten gevolge de morsigheid van buiten, niet rein. (t889|i43|Th. van Swinderen).

1809 - 1810

Tamme Hindriks Knoop

ongetrouwd

geb. 11-01-1790 Onstwedde

ged. 17-01-1790 Onstwedde

beroep: schoolmeester

ovl. 29-11-1874 Vlagtwedde

z.v. Hindrik Geerts Knoop

en Jantien Tammes

kinderen: geen

Tamme Hindriks Knoop vertrok naar Wedde waar hij van 1811 tot 1814 schoolmeester was. Daarna vertrok hij naar Vlagtwedde, waar hij tot 1819 schoolmeester was.

- 16-03-1809 Onstwedde, eene openbare school van den middelsten rang, bezocht den 16 maart. Meester H. Knoop, als onderwijzer een weinig beduidend man, wiens school, zoo lang hij die waarnam en bestuurde altijd onder de slechte moest geteld worden. Thans wordt dezelve bestuurd door den zoon, Tammo Knoop, een hoopgevend jongeling, die bij Veendorp te Appingadam een geruimen tijd kostleerling geweest is, en nu sedert drierivendeel jaars van mij lessen genoot; die reeds aanmerkelijke kunde en bekwaamheid bezit en daar bij lust en ijver. Met ongemeen veel genoegen woonde ik hier het onderwijs aan 80 leerlingen gegeven bij. Orde en stilte was voorbeeldig; het onderwijs naauwkeurig, de leestoon natuurlijk, het schrijven net en fraai, het oordeel der kinderen werd opgescherpt, leerborden werden met vrucht gebruikt; de leerlingen betoonden vordering, oplettendheid, gehoorzaamheid en vlijt. Het schoolgebouw is matig goed en zuiver, met één woord, ik bevond deze school nu goed, gelijk zij ook reeds in den voorgaanden winter door eenen ondermeester aanvankelijk was hervormd geworden. (t888|i15|Hendrik Wester).
- 21-03-1810 Onstwedde bezocht den 21 van lentemaand. Meester H. Knoop, een ongeschikt man voor het schoolwerk, doch dit wordt thans geheel waargenomen door zijnen veel bekwaamen en zeer ijverigen zoon Tammo Knoop, die sedert lang les van mij ontvangt, en een hoopgevend jongman is. Bij de 100 kinderen waren tegenwoordig; orde, stilte, onderdanigheid waren voorbeeldig; het onderwijs was zeer wel, en de vorderingen der jeugd waren boven mijne verwachting, vooral in het naauwkeurig spellen en natuurlijk lezen. Ik sprak veel met de kinderen, en verblijde mij in de school van eene der onbeschaafde dorpen in Westerwolde zoo veele vorderingen, oplettendheid, weetlust en zedigheid aan te treffen; dat deze school, die, toen de vader nog schoolhield, eene van de allerslechtste was, nu reeds tot eene goede gevormd ware. De vader onderwees naar den ouden trant uit oude boeken; de zoon heeft alles veranderd, en vind geen tegenstand meer. (t888|i15|Hendrik Wester).
- 20-09-1815 Vlagtwedde, waar de onderwijzer T.H. Knoop, oud 25 jaren en hebbende den derden Rang, ongelukkig sedert eenige weken aan het mijmeren is geraakt, 't welk somtijds tot krankzinnigheid overslaat. Den vorigen avond tusschen hem en den onderwijzer van Jipsingehuizen W.J. Stip, straks genoemd, ten overstaan van den schout en mij een voordrag zijnde getroffen, waarbij de laatste den schooldienst voor het proven der schoolgelden en vrije kost en inwoning tot aan november aanstaande zoude waarnemen, had ik bij de ingezetenen van Jipsingehuizen het ontslag van Stip bewerkt, mits aan hen voor dien tijd een ander persoon provicioneel wierde bezorgd. Nu hielp ik den goeden Stip, nadat wij in den avond 23 kinderen met hunne boeken enz. in de school hadden doen komen, deze kinderen klassificeren, hem voorts de noodige handleiding

gevende waarvan ik ook reeds de voldoende berigten ontvang, zijnde op den 30 september reeds een aantal van 56 kinderen aldaar ter schole. Ik hoop, dat de uitspanning, welke de schout en ik aan Knoop hebben bezorgd door deze schikking moge dienen tot zijn herstel: anders zal men met november daar geheel verlegen worden. (t889|i39|Th. van Swinderen).

03-07-1816 Bellingwolde bijschool staat vacant te worden door de benoeming van H.K. Gelling tot adjunct van T.A. Knoop, gedurende deszelfs ongesteldheid.

03-04-1817 Vlagtwedde H. Gelling den zinneloozen Knoop vervangen.

04-07-1820 Openvallen van onderwijzersplaatsen:

Vlagtwedde, door het pensioneren van den ongelukkigen Knoop, in zijne verstandelijke vermogens gekrenkt.

1808 - 1809

Evert Riensema

ongehuwd

ged. 19-10-1783 Kropswolde

beroep: schoolmeester

ovl. na 1812

z.v. Jacobus Riensema, schoolmeester te Foxhol

en Annegien Derks

kinderen: geen

01-06-1805 In eene bijschool, in eene boerenwoning te Veenhuizen, onder Onstwedde gelegen, bespeurde ik, bij mijn bezoek, dat de onderwijzer E. Riensema, goede inrigting, nieuwe leerboeken en ongemeene vorderingen der leerlingen had te wege gebracht. (t888|i11|Hendrik Wester).

07-04-1808 Onstwedde bezocht den 7 april. Meester H. Knoop, een tamelijk bejaard man, niet zeer kundig, en tot de verbeterde manier van schoolboeken niet bekwaam; voor 't overige een goed mensch. Het is mij hier ook eindelijk gelukt te bewerken, dat er een meer bekwaam ondermeester door hem gehuurd is, te weten E. Riensema, hebbende den vierden rang, en die in de praktijk van onderwijzen is bedreven. Ruim 80 kinderen waren er tegenwoordig. Groote verbetering bevond ik nu ten aanzien van de inrigting en manier van onderwijzen. Met innerlijk genoegen en gevoelige vreugde vertoefde ik thans een paar uren in de school, om niet slechts proeven, maar het gehele onderwijs gade te slaan. Alles beviel mij, orde, klassikaal onderwijs, voorschriften, boeken, oplettendheid, stilte, gehoorzaamheid, en vordering der leerlingen, inzonderheid den leestoon en 't schrijven, boven mijne verwachting. Het schoolgebouw is middelmatig, en thans met drie groote leerborden voorzien. Deze school heb ik altijd onder de slechtsten moeten tellen; nu reeds middelmatig goed. (t888|i15|Hendrik Wester).

Evert Riensema werd in 1809 aangesteld als leerkracht 4e rang tegen een jaartractement van 55 gulden met kost en inwoning. Waarschijnlijk is hij in Rusland gesneuveld in het leger van Napoleon.

19-06-1811 Jipschenhuizen, een gehucht tusschen Zelling en Vlagtwedde, en van beide min of meer een uur verwijderd, behoorenden onder laatstgenoemde dorp, op dato bezocht van twee tot drie uur. In den jongstverleden herfst werd hier eene bijschool gebouwd, die er onontbeerlijk is, en tot onderwijzer gehuurd E. Riensema oudsten zoon van wijlen J. Riensema, in de Nieuwe Pekela, bezittende den vierden rang, een persoon, die tamelijk wel onderwijst, maar wiens karakter niet uitsteekt. De inwoners van dit armoedig gehucht viel het te bezwaarlijk, veel geld aan eenen onderwijzer te besteden.

25 kinderen genoten een redelijk goed onderwijs, tot genoegen der ingezetenen: maar aan zindelijkheid ontbrak het hier in het schooltje, zoo wel, als in de huizen. (t888|i16|Hendrik Wester).

- 07-09-1811 Compareerde Evert Rienzeema zoon van Jacob Rienzeema en Annechien Derks ehelieden, van beroep schoolmeester wonende te Jipsinghuizen, dewelke verklaarde zich te hebben geëngageerd aan Geert Harms Boelems, zoon van wijlen Geert Harms Boelems en Grietje Harmans Tams wonende te Weende onder het karspel Vlagtwedde om namens den zelven te zullen voldoen aan alle requisiten der conscriptie waaronder tweede comparant, geboren in den jaare 1789 thans mogt komen te vallen in de classe der oproeping van 1809.

Op volgende voorwaarden:

Ten eersten zal Evert Rienzeema namens tweede comparant aan alle requisiten der conscriptie voldoen welke bij de wetten op dat point zijn bepaald en van eenen conscrit of diens plaatsvervuller worden gevordert.

Ten anderen, zal de tweede comparant Geert Harms Boelems daarvoor betalen aan deszels remplaceant het navolgende als, bij de tekening dezer acte 25 guldens, voords in gevalle door den eersten comparant namens zijnen constituant een nummer word getrokken ten gevolge van welke hij verplicht zoude zijn om in dienst te moeten treden en dus zich moet laten visiteren zal dezelve voor die visitatie genieten 150 guldens, welke penningen aan den zelven ook zullen worden uitbetaald in gevalle van vrijloting. Edog waneer dezelve zich aan de visitatie moet onderwerpen, en wordt afgekeurt, zal aan den zelven niets behoeven betaald te worden.

Waneer eindelijk de eerste comparant werkelijk namens den tweeden comparant in dienst treed, zal ten zijnen behoefte gevestigd zijn eene summa van 1.800 guldens, waarvan de renten berekend na vier guldens ten hondert jaarlijks, de eerste maal een jaar nadat de remplaceant dadelijk in dienst is getreden en zoo vervolgens jaarlijks op den zelfden datum, zullen worden uitbetaald aan diens zuster Geesje Jacobs Rienzeema, wonende ter Nieuwe Pekela heen ter tijd de eerste comparant vijf volle jaaren zal hebben gedient als wanneer de volle som van 1.800 guldens aan hem zal moeten worden uitbetaald.

Edog indien de plaatsvervuller voor dat de vijf jaren van zijnen dienst verlopen zijn komt te overlijden, zal het meergemeld capitaal aan voornoemde zijne zuster binnen twee jaar na de dag van zijn overlijden worden uitgekeerd, met de als dan nog agterstallige renten van dien.

Alles aldus besloten onder wederzijds verband als na regten signalement van den eersten comparant: haar bruin, voorhoofd hoog, wenkbrouwen ligt bruin, oogen blouw, neus gebogen, mond ordinair, kin rond, postuur gezet, kouleur gemelleerd, bijzondere tekenen, pokdalig. (t122|i7|a251).

- 17-02-1812 Ik was voornemens geweest dezen naden middag de scholen van Onstwedde en Jipschenhuizen te bezoeken en dan des avonds naar het Klooster Ter Apel te wandelen. Intusschen werd het weder zoo slegt, en de regen was sterk, dat ik onmogelijk verder wandelen kon. Ik nam dan te Wedde een wagen om mij naar Onstwedde en Jipsenhuizen te laten brengen, dan niet 4. te Onstwedde komende, had de meester daar de kinderen laten gaan, omdat er wegens een boeldag in het dorp en het slegte weder maar 7 waren opgekomen. Ook hoorde ik hier, dat ik, naar Jipsenhuizen zullende gaan, ook dan eene vergeefsche reis zoude hebben, dewijl de meester aldaar, E. Rienzeema, zich ook zeide in de beide vorige conscriptien als remplaceant geëngageerd hebbende, maar toen

telkens vrij gelost zijnde, zich nu voor de derde maal weder geëngageerd had, doch nu ingeloot had, en nu berouw hebbende, na zijn besluit zich hield alsof hij gek was. Dit alles in aanmerking nemende en de regen al sterker en sterker, en dan doen de weg als slechter en slechter wordende, zoodat ik het onmogelijk beschouwde mijne voorgenomen reis verder voort te zetten vertrok ik van Onstwedde oogenblikkelijk naar 5. Vlagtwedde. (t888|i16|Th. van Swinderen).

Evert Riensema werd ingeschreven in het leger van Napoleon en ingedeeld bij het 87e cohorte, zijn stamboeknummer was 905.

05-09-1786 - 1808

Hindrik Geerts Knoop	huwt	Jantien Tammes
ged. 28-05-1752 Vlagtwedde	Vlagtwedde	ged. 20-03-1757 Vlagtwedde
beroep: schoolmeester	05-10-1783	bgr. 14-10-1797 Onstwedde
ovl. 02-09-1810 Onstwedde (tering)		d.v. Tamme Jacobs Tammes
z.v. Geert Adams Knoop		en Albertje Hilverts Kojlers
en Tjaecke Eerds		
kinderen: gedoopt Vlagtwedde; ¹ geboren (gedoopt) Onstwedde		
15-02-1784 Geert	overleden vóór 13-01-1788 Vlagtwedde	
06-11-1785 Albertien	huwt 1e Vlagtwedde 30-06-1809 Wubbe Hindriks Alveringh	
	huwt 2e Vlagtwedde 16-07-1813 Berent Battes de Roos	
13-01-1788 Geert (20) ¹	begraven 03-02-1792 Onstwedde	
11-01-1790 Tamme (17) ¹	onderwijzer, ongehuwd overleden 29-11-1874 Vlagtwedde	
06-03-1792 Tjaakijn (09) ¹	huwt Onstwedde 14-11-1812 Derk Adolfs Welp	
10-01-1795 Geertijn (18) ¹	begraven 31-10-1795 Onstwedde	
13-06-1797 Geert (18) ¹	begraven 17-07-1797 Onstwedde	

23-08-1783 Vertoont u wel edel gestreng met verschuldigden eerbied, de schoolmeester G.A. Knoop, hoe desselvs zoon Hindrik Geerts Knoop zig ten huwelijk hebbende geëngageert met Jantje Tammes, dogter van Tamme Jacobs en Albertje Hilverts, en alle moogelijke middelen aangewend, de moeder te persuaderen, in dit engagement te consenteren, edog, helaas! tot dusverre, moeten ondervinden, dat alle desselvs pogingen vrugteloos zijn afgelopen, en de moeder bij het weijgeren van haar consent pertinanter blijft persisteren, zig daaromme genecessiteerd gevonden heeft, zig voor het welzijn en reputatie, soo van sijn zoon, als der jonge dogter, zeer te interesseren, en uit dien hoofde u wel edel gestreng verders voor te draagen, dat, niet alleen de indissoluble verkleefdheid, waar mede die jongelieden malkanderen zijn toegedaan, eene dissolutien van die verbintenisse onmogelijk schijnt te maken; maar daar en boven hij vader, tot zijne ontroeringe, heeft ontdekt, dat eene te hoog geklommene sugt, om de vrugten hunner streelende vooruitsigt te genieten, hun geënticipeerde stappen heeft laten doen, die zeer luitueuse gevolgen soudén kunnen hebben, ingevallé daar in op eene andere wijze niet mogte worden voorzien:

Om welke redenen dan de suppliant de vrijheid neemt, zig te wenden tot u wel edel gestreng met ootmoedist versoeck;

Ten einde u wel edel gestreng gelieve te behagen, den meergemelden suppliant en soon, benevens Albertje Hilverts, haare dogter en haare naeste vrienden

voor u wel edel gestreng in commissie te doen verschijnen, om, was het mogelijk, die saak, door intercessie van u wel edel gestreng te zien te worden gereguleerd, alles op kosten van den supplant.

Voorbehoudens verdere dispositie, word gerequireert van geremonstreerde Albertje Hilwerts, weduwe wijlen Tamme Jacobs, het schriftelijk bericht, noopens den inhoud deezes, inwendig drie daagen, naa vertooninge van deezen requeste en overgaave van diens copia bij gerichte in te dienen.

(Daaronder stond) Fiat insinuatio an geremonstreerde, booven gementioneert, met extraditie van copia deezes.

(Het relaas was) Insinuatie deses gedaen, maandaags ten huise van de commandeur Gansevoort den 25 augustus 1783, des morgens plus minus 7 uur, alwaar geremonstreerde op de kamer te bedde was leggende, en door hare dogter Grietje mij liet weten, dat zij mij niet spreken konde, maar mijne boodschap aan de dogter en haar eheman H. Gansevoort mogt doen, waar op de insinuatie aan laastgenoemde heb gedaen en hun copia afgegeven, dewelke dezen hebben aangenomen.

(Verders was gedisponeert)

Naa ontfangen bericht van Albertje Hilwerts, weduwe van Tamme Jacobs, gegeven in Ter Apel den 29ⁿ augusti 1783, eodem dato onder couvert an gerichte gezonden en bij het edele erentveste gerichte geëxamineert, word dit request, ten fine verzogt, commissoriaal gemaakt. Ten welken eijnde de gerichts-voogd B.J. Hommes word gelast, den suppliant beneevens diens zoon Hindrik Geerts Knoop, Albertje Hilwerts weduwe van Tamme Jacobs, haare dogter Jantje Tammes, met Wubbe Hilwerts Koijlers, Jacob Tammes en Harm Tammes geadsisteert, deezen appointement te vertoonen en voorts te denuncieren, om op naasten woensdag den 3ⁿ september eerstkomstig, des agtermiddaags te twee uir, in mijn ordinaris rechthuis ter Vlagtwedde, voor mij richter in commissie te compareren.

Doende de gerichtsvoogd voornoemd van de insinuatie deezes en zijn weedervaaren behoorlijk relaas. Actum Vlagtwedde, saterdaags den 30ⁿ augusti 1783.

Vorenstaande appointement van den 30sten augustus 1783 geinsinueert an Albertje Hilwerts en haar in commissie geciteerd tegens den 3 september des agtermiddaags te twee uir in het regthuis te Vlagtwedde; edog tot antwoord bekomen, dat zij niet wilde komen en dat zij haar hand aan de rigter hadde afgegeven en zig van de rigter niet wilde laten dwingen, maar dat zij zien wilde of een ander haar vlees en bloed konde verhuuvelijken, dat zij zig met de commandeur na de drost of na Groningen wilde begeven. Actum Ter Apel maandaags den 1ⁿ september 1783

(Daar onder stond) Voorenstaande appointement van den 30ⁿ augustus 1783 an de overige per-soonen, daarin genoemt, geinsinueert en dezelve in commissie geciteert, den 2ⁿ september 1783.

(Het bericht, bij voorenstaand appointement van den 23ⁿ augustus 1783 gerequireert, was)

Ter beantwoordinge volgens copia der requeste op vertoninge van den 25 deeser, dient deesen, dat ik de zaak van mijn dogter hebbe overwogen, en daaruit angemerkt, de harde ongehoorzaamheid. Waardoor mijn herte smerte gevoelt, en 't welke mij tot bittere rauwe zij, ten einde mijner dagen, dewijl ik de eerh en agtingh als moeder van mijn dogter Jantie, zoals en regtgeaart kint zijn

ouders of moeder verplicht is ten aanzien van dit hun voorneemen ten huwelijk nooit hebbe genoten, en dus ten vollen gezint om ter volstrekking van dit haar voorneemen ten huwelijk met de zoon van de schoolmeester G.A. Knoop nooit of nimmer zal toestemmen of mijn chonzent geven. Gegeven te Ter Apel den 29 augustij 1783.

(De finale dispositie op voorenstaand request was)

Het edele erentveste gerichte, volgens acte commissoriaal van den 3ⁿ deezer, op heeden in commissie hebbende verstaan, de geremonstreerde Albertje Hilwerts, weduwe wijlen Tamme Jacobs, heeft het huwelijk, ten requeste gementioneert, regtsweege geaccordeert. Wordende desweege de predicant, zulk incumberende, geauthoriseert, tot proclamatie en copulatie des huwelijks. Actum Vlagtwedde, saterdaags den 6ⁿ september 1783. (t732|i315).

03-09-1783 Tengevolge appointement van den 30ⁿ augusti 1783, verleend op het ingediende request van de schoolmeester G.A. Knoop, zig interesserende voor zijn zoon Hindrik Geerts Knoop, den remonstrant en diens zoon, benevens Jantje Tammes, dogter van Tamme Jacobs en Albertje Hilwerts, geadsisteert met haar oom Wubbe Hilwerts Koijlers en broeders Jacob Tammes en Harm Tammes, over de materie ten requeste in commissie verstaan, declareerde Hindrik Geerts Knoop en Jantje Tammes, beide afzonderlijk, dat zij zig onderlinge trouwbeloften hadden gedaan en an elkanderen verlooft waaren, waar bij als nog persisteerden. Maar dat zij dusverre geen consent tot voltrekkinge des huwelijks hadden kunnen obtineren van Albertje Hilwerts, weduwe van Tamme Jacobs, moeder van voorschreeven Jantje Tammes. Voorts declareerde de schoolmeester Geert Adams Knoop, zijn vaderlijk consentvolkoomen tot voltrekkinge van het voorschreven huwelijk te verleen en het engagegement van zijn opgemelde zoon te adproberen, gelijk meede Wubbe Hilwerts Koijlers, volle oom van Jantje Tammes en haare volle broeders, Jacob Tammes en Harm Tammes, ieder afzonderlijk en gesamentlijk, als naaste vrienden van Jantje Tammes, die met dezelve is geadsisteert zooverre haar betrof, volkoomene toestemminge en adprobatie tot het meergemelde huwelijk te geven, opentlijk verklaarden. Verzoekende comparanten gesamentlijk, dat het huwelijk, zoo spoedig immer mogelijk, mogte worden voltrokken, en dat het edele erentveste gerichte daaromtrent zodaane maatregelen wilde nemen, als best, naar der saaken omstandigheid, mogten worden bevonden te behooren; word sulx ad acta gebragt. Zullende voorts Albertje Hilwerts, op heeden niet in commissie gecompereert, naader bij poenaliteit, bij gerichte te decerner, in commissie worden gedenuncieert, om persoonlijk te compareren, en alsdan niet comparerende, in die poenaliteit zijn vervallen en door het edele erentveste gerichte verders worden gedisponeert, zoo als zal worden bevonden te behooren. Voorbehoudens de actie, zoo het edele erentveste gerichte zal vermeenen, ten gevolge relaas van de gerichtsvoogd Beerend Jans Hommes, gegeven in Ter Apel den 1ⁿ deezer, an gerigte te competeren teegens meergemelde Albertje Hilwedrts, weduwe Tamme Jacobs. (t732|i142).

06-09-1783 In saaken commissoriaal Albertje Hilwerts, weduwe van Tamme Jacobs, tengevolge acte commissoriaal van den 3ⁿ deezer en appointement van den 30ⁿ augusti jongst, verleend op den requeste van de schoolmeester Geert Adams Knoop, zig interesserende voor zijn zoon Hindrik Geerts Knoop, heeden in commissie hebbende verstaan over de materie ten requeste vermeld,

declareerde diesangaande geen consent, gemoedsweege, tot het voltrekken des huiwelijks en voorafgaande onderlinge trouwbeloften, tusschen Hindrik Geerts Knoop en haare dogter Jantje Tammes, te kunnen geeven. Edog finaal te zullen berusten in de dispositie, desweege door het edele erentveste gerichte te geeven, sonder daaromtrent eenige verdere poursuite te doen. Word zulx ad adquiescement van geremonstreerde Albertje Hilwerts, zodaanig disponeren, als zal bevinden te behooren. (t732|i142).

02-12-1783 Voor mij zijn gecompareert Hindrik Geerts Knoop en Jantje Tammes egtelieden te Vlagtwedde, beijde gezond, gaande en staande en haares verstands ten vollen magtig, verklaarende in overdenkinge der zeekerheid des doods en diens onzekere tijd en uire, niet te begeeren van deeze weereld te scheijden, eer en bevoorens over haare na te latene goederen hadden gedisponeert, zulx bekragtigende door solemnisatie deezes, bij forme van mutuelen testamentaire dispositie, uit hoofde van wederzijdse conjugale adfectie, op volgende maniere. Eerst en vooral beveelen testatoren haare onsterffelijke zielen in de barmhartige handen van God, haaren schepper, en haare lighaamen de Aarde ter eerlijke begraaffnisse, naa stands behoor.

Voorts treedende tot de dispositie haarer bij dodelijk deces natelaatene goederen, institueren den testatoren tot hare universele erfgenaam of erfgenamen de kinderen of het kind, zoo uit hun huiwelijk mogten of mogte worden geprocreëert, zoons en dogters egaal, zonder dat de eene booven de andere, uit hoofde van sexe of ouderdom, eenige prærogative zal genieten.

Dan testatrice of testator overlijdende zonder kind of kinderen na te laten, het zij die er zijn geweest of voor de langstlevende van testatoren mogten versterven, wilden en en begeerden testatoren, dat de langstlevende van hun, den tijd haares of zijnes leevens lang, lijftogtswijze zal behouden en gebruiken, zonder daar van inventarium te behoeven over te geeven en daar van, des noods tot nooddruft meerder moogen gebruiken, als de lijftogt rendeert.

Zullende egter des eerstverstorvenes lijfstoebehooren, 't zij van testatrice of testator, zoo bij versterf worden bevonden, met ses weeken naa het overlijden an diens naaste vrienden worden uitgekeert.

Waar meede testatoren deeze haare mutuele testamentaire dispositie sluitende, wilden en begeerden, dat dezelve in allen opzigte, het zij als testament, codicil, donatio mortis causa, of zoo andersins, naa besten regte, meest bestaanbaar, volkoomen stand grijpen en effect sorteren mogte, angezien testatooren beijde zulx, uit wederzijdsche conjugale adfectie, wel voorbedagtelijk was believeende.

Getuigen: de wel eerwaarde heer pastor Everhardus Mennes beneevens de eersame gerichtsvogd Beerend Jans Hommes te Vlagtwedde woonagtig. (t732|i308|a62|f160v-161).

29-05-1784 Albert Freerks Schoemaaker te Vlagtwedde en desselvs huisvrouw Trijntje Steevens lenen 451 gulden en tien stuiver van Hindrik Geerts Knoop en Jantje Tammes egtelieden te Vlagtwedde, rente jaarlijks weegens de geheele summa 16 gulden huire in plaats van rente. (t732|i308|a30|f181-181v).

05-09-1786 Hindrik Geerts Knoop Schoolmeester Te Onstwedde Wedde Den 5 Septembr. 1786. (t184|i11a).

03-02-1792 Op de begreffenis van onse meester zijn zoone Geerd uit de schootel ontfangen twe gulden dertijn stuiver zes doiten 2 - 13 - 6

03-12-1795 Eerste bijdrage voor de afgebrande boerderij van Abel Hindriks Boels: 34. H.G. Knoop, schoolmeester 3 - 18 - 0

- 31-10-1795 Uit de schotel ontvangen doe de onse soolmeester zijn kind begraven is een gulden viertijn stuiver vier doit 1 - 14 - 4
- 17-07-1797 Op de begrafnise van die meester zin kint uit die schootel ontvangen een gulden tin stuiver vijf dueten 1 - 10 - 5
- 14-10-1797 Op die begrafnise van die meester zijn vrouw Jantin Tams uit die schootel ontvangen twe gulden neegentijn stuiver vier duten 2 - 19 - 4
- 02-05-1799 Van onse meester ontvangen een gulden voor het armlaaken dat over zijn vrouw geleegeen heeft 1 - 0 - 0
- juni 1804 Het geen mij van mijne waarneemingen sederd maart laastleden merkwaardig genoeg schijnt ul. te berichten, bestaat hier in:
In den verleeden nazomer ontving ik klagten van de Onstwedders, over traagheid en nalaatigheid van hunnen schoolmeester H.G. Knoop. Ik schreef hem hier op een brief, behelzende eene ernstige vermaaning en eene ingewikkelde bedreiging. Kort hier op ging ik die school bezoeken en ik wierd van de gegrondheid dier aanklagte nog meer overtuigd. Ik wendde opnieuw alle mogelijke poogingen aan ter verbetering. Het een en ander heeft die gelukkige uitwerking gehad, dat ik deze school den 18 april laastleden in een aanmerklijk beteren staat bevond. (t888|i5|Hendrik Wester).
- 30-06-1809 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Wubbe Hindriks Alveringh, schoolmeester te Vlagtwedde en Albertien Hindriks Knoop van Onstwedde.
Bruidegom en bruid verklaaren onder presentatie van eede, beneden de 2000 guldens begoedigd; doch wel tevreden te zijn met zodanige goederen, welke door de bruid bij den bruidgom worden ingebracht.
Dedingsluiden bruid: Hindrik Knoop - vader / Tamme Hindriks Knoop - broeder / Tjakien Hindriks Knoop - zuster / Jacob Tammes - oom / Antje Geerts Knoop - moej. (t732|i1081|t90).
- 28-02-1810 Tweede bijdrage voor de afgebrande boerderij van Abel Hindriks Boels:
61. Hindrik Knoop, schoolmeester 4 - 14 - 1

Tijdens de Bataafse Republiek (1795-1806) wordt het onderwijs van overheidswege geregeld. De bestaande kerkelijke school wordt dan een kerkgemeentelijke school, die dan toegankelijk dient te zijn voor alle gezindten. De kosten voor de schoolmeester en de school moeten nu door de gehele Onstwedder gemeenschap worden opgebracht. Het toezicht op de gang van zaken geschiedt vanwege de overheid door schoolinspecteurs. Voor Westerwolde was dat aanvankelijk Hendrik Wester en later Th. van Swinderen.

- 06-1804 Het geen mij van mijne waarneemingen sederd maart laastleden merkwaardig genoeg schijnt ul. te berichten, bestaat hier in:
In den verleeden nazomer ontving ik klagten van de Onstwedders, over traagheid en nalaatigheid van hunnen schoolmeester H.G. Knoop. Ik schreef hem hier op een brief, behelzende eene ernstige vermaaning en eene ingewikkelde bedreiging. Kort hier op ging ik die school bezoeken en ik wierd van de gegrondheid dier aanklagte nog meer overtuigd. Ik wendde op nieuw alle mogelijke poogingen aan ter verbetering. Het een en ander heeft die gelukkige uitwerking gehad, dat ik deze school den 18 april laastleden in een aanmerklijk beteren staat bevond.
- 07-04-1808 Onstwedde bezocht den 7 april. Meester H. Knoop, een tamelijk bejaard man, niet zeer kundig, en tot de verbeterde manier van schoolboeken niet bekwaam; voor 't overige een goed mensch. Het is mij hier ook eindelijk gelukt te bewerken, dat er een meer bekwaam ondermeester door hem gehuurd is, te weten E. Riensema, hebbende den vierden rang, en die in de praktijk van onderwijzen is bedreven. Ruim 80 kinderen waren er tegenwoordig. Groote verbetering bevond ik nu ten aanzien van de inrigting en manier van onderwijzen. Met innerlijk genoegen en gevoelige vreugde vertoefde ik

thans een paar uren in de school, om niet slechts proeven, maar het gehele onderwijs gade te slaan. Alles beviel mij, orde, klassikaal onderwijs, voorschriften, boeken, oplettendheid, stilte, gehoorzaamheid, en vordering der leerlingen, inzonderheid den leestoon en 't schrijven, boven mijne verwachting. Het schoolgebouw is middelmatig, en thans met drie groote leerborden voorzien. Deze school heb ik altijd onder de slechtsten moeten tellen; nu reeds middelmatig goed. (t888|i15|Hendrik Wester).

16-03-1809 Onstwedde, eene openbare school van den middelsten rang, bezocht den 16 Maart. Mr. H. Knoop, als onderwijzer een weinig beduidend man, wiens school, zoo lang hij die waarnam en bestuurde altijd onder de slechte moest geteld worden. Thans wordt dezelve bestuurd door den zoon, Tammo Knoop, een hoopgevend jongeling, die bij Veendorp te Appingadam een geruimen tijd kostleerling geweest is, en nu sedert drierivendeel jaars van mij lessen genoot; die reeds aanmerkelijke kunde en bekwaamheid bezit en daar bij lust en ijver. Met ongemeen veel genoegen woonde ik hier het onderwijs aan 80 leerlingen gegeven bij. Orde en stilte was voorbeeldig; het onderwijs naauwkeurig, de leestoon natuurlijk, het schrijven net en fraai, het oordeel der kinderen werd opgescherpt, leerborden werden met vrucht gebruikt; de leerlingen betoonden vordering, oplettendheid, gehoorzaamheid en vlijt. Het schoolgebouw is matig goed en zuiver, met één woord, ik bevond deze school nu goed, gelijk zij ook reeds in den voorgaanden winter door eenen ondermeester aanvankelijk was hervormd geworden. (t888|i15|Hendrik Wester).

21-03-1810 Onstwedde bezocht den 21 van lentemaand Meester H. Knoop, een ongeschikt man voor het schoolwerk, doch dit wordt thans geheel waargenomen door zijnen veel bekwaamen en zeer ijverigen zoon Tammo Knoop, die sedert lang les van mij ontvangt, en een hoopgevend jongman is. Bij de 100 kinderen waren tegenwoordig; orde, stilte, onderdanigheid waren voorbeeldig; het onderwijs was zeer wel, en de vorderingen der jeugd waren boven mijne verwachting, vooral in het naauwkeurig spellen en natuurlijk lezen. Ik sprak veel met de kinderen, en verblijde mij in de school van eene der onbeschaafde dorpen in Westerwolde zoo veele vorderingen, oplettendheid, weetlust en zedigheid aan te treffen; dat deze school, die, toen de vader nog schoolhield, eene van de allerslechtste was, nu reeds tot eene goede gevormd ware. De vader onderwees naar den ouden trant uit oude boeken; de zoon heeft alles veranderd, en vind geen tegenstand meer. (t888|i15|Hendrik Wester).

1751 - 1786

Jan Pieters Stantini	huwt 1e	Aaltje Boelems Heijes
geb. ca. 1730 <i>Großwolde</i>	Onstwedde	geb. ca. 1738 Ter Wupping
beroep: schoolmeester	28-08-1763	bgr. 18-02-1769 Onstwedde
ovl. na 1786		d.v. Boelman Willems Heijes
z.v. Peter Stantini ³		en Willemetje Harms Bruiningh
en Geesje		
kinderen: gedoopt Onstwedde		
20-01-1765 Geesjen	huwt Steenfelde (D.)	18-05-1783 Geert Berents Neemann ⁴
22-03-1767 Willemetje	huwt Onstwedde	04-04-1790 Boelem Detmers Hubbeling

³ Op 1 januari 1759 trouwen te Großwolde Peter Peters Stantini en Hille Harms. Zij laten te Großwolde de volgende kinderen dopen: Harm Heikes (Stantini) op 18 september 1759, Geeske op 2 maart 1763, Heike Heikes Stantini op 2 augustus 1765, Peter Heikes Stantini op 27 oktober 1773 en Jan op 10 mei 1776. Op 8 oktober 1778 werd er nog een levenloze dochter geboren.

⁴ Zij laten op 26 november 1789 te Steenfelde een zoon Berent dopen, die op 30 december 1814 trouwt met Aaltien Boelen Hütting die omstreeks 1781 moet zijn geboren in Onstwedde. Geesjen overleed op 17 maart 1839 in Steenfelde.

Idem	huwt 2e Onstwedde 16-01-1780	Cornelia Wasmuth ged. 19-04-1741 Lingen (D.) ovl. 12-08-1797 Onstwedde bgr. 17-08-1797 Onstwedde huwt 1e Plantlünne 21-04-1769 met ds. Nicolaus Petrus Ross <i>zie Onstwedde, huisnummer 3</i>
-------------	------------------------------------	--

kinderen: geboren (gedoopt) Onstwedde
01-02-1780 Peter (06) huwt Vellage 14-04-1822 Teelke Peters Appelkamp

- anno 1751 Communicantes en Ledematen Großwolde: Jan Peters Stantini..
- 05-07-1751 Uitgelangt an Harm Hensems 4 gulden hetwelk wij hebben voorteert doe wij drie stolstanten tot mesters hebben examuneert voor eten en drinken 4 - 0 - 0
- 27-07-1751 Betaalt an Harm Hensems 4 gulden 15 stuver 4 doijten hetwelk wij op de dagh van elenje daar hebben voorteert voor het drinken en peerdevoer van die heer drost. 4 - 15 - 4
- anno 1751 Jan P: Stantini schoolmr. Onstwedda. (t184|i11a).
- 04-04-1752 Art. 2 Wiert ingelevert en geapprobeert de beroepinge van Jan Pieters Stantini beroepen schoolmeester in Onstwedda, en zijn tot examinatores aangesteld dominus Lubbers en dominus Munting, welke rapporteerden dat zij den voornoemden hadden geëxamineert, en vrie onkundig in de waarheden bevonden, weshalven hij van de heer præses ernstich is vermaant om zig in de waarheden te laten onderwijzen, op hij zij tegens aanstaande voorjaar in staat moge zijn 't examen ten andermale te ondergaan. (t184|5|f212).
- 03-04-1753 Art. 12 Op het bericht van dominus Molanus dat de schoolmeester Jan Pieters Santini, in allen delen hadde voldaan; heeft de eerwaarde classis zijn eerwaarde van de verplichting om een nieuw examen te ondergaan ontslagen. (t184|5|f225).
- 12-01-1754 Idem aan de drostinne voor nominatie en electie van onze meester 15 gulden 14 stuiver.
- 12-06-1757 An onse mester J.P. Stantini betaalt twee gulden voor boeken, keerssen en voor schoele gelt voor de arm kinder 2 - 0 - 0
- 22-05-1771 Willem Jans voor hem zelfs en caverende de rato voor Catharina Andries Rouw egtelieden te Onstwedde lenen 1250 gulden van Jan Pieters Stantini schoolmeester aldaar, mede als legitimus tutor liberorum bij zijne overleedene huisvrouw Aaltje Boelms Haijes in wettigen egte geprocreëert, rente 4 %.
- Heerkomende van drie speciale papieren obligatien in datis den 1ⁿ majj 1763, 1764 en 1768, bestaande in drie distincte capitalen, de twee eerste a 500 en de laaste a 150 gulden, dog nu met derzelver opgelopenne interessen berekent op voorschreven summe van 1250 gulden. (t732|i65|a28|f270).
- 15-01-1777 In saken schoolmeester Jan Pieters Stantini in qualité denuntiant contra Beerent Roelfs en consorten haar ieder in solidum hebbende verbonden te Onstwedde gedaagden. Word des denuntiants geëmaneerd mandaat van inhoud: Ten einde op primo majj eerstkomstig kost en schadeloos in handen van dezelve zult moeten opbrengen en aflossen zodane tweehondert, en vijftig gulden, als gij dezelve ten gevolge papiere obligatie schuldig zijt, en dusverre op interesse hebt gehad. Dienende u dezen voor gerigtelijke opzegginge, salvo jure wegens de agterstallige en lopende renten olio ac ulteriori in eventum in contumaciam geconfirmeert. (t732|i140).

- 08-12-1779 Alzoo Willem Heijes, in Ter Wuppinge, onder den klokkenslag des karspels Onstwedde woonagtig, door het edele gerichte, ter instantie van Jan Pieters Stantini, schoolmeester te Onstwedde, is aangesteld als voormond over desselvs twee minderjarige kinderen, bij wijlen Aaltjen Boelms Heijes in egte verwekt, en in die qualiteit den eed naar landrechte heeft gepræsteert, word zulx ad acta gebragt, om te strekken naar behooren. (t732|i141).
- 08-12-1779 Alzo Jan Pieters Stantini, schoolmeester te Onstwedde, door het edele erentveste gerichte, ten zijnen verzoeke is aangesteld als sibbe voogd, over zijne twee minderjarige kinderen, bij wijlen Aaltjen Boelms Heijes egtelijk verwekt, en ten voorschreven qualiteit den landrechtelijken eed heeft gepræsteert. Word zulx in actis prothocolli geïnserieert, om te strekken naar behooren. (t732|i141).
- 08-12-1779 Alzo Hindrik Boeles, te Onstwedde woonagtig, door het edele erentveste gerichte is aangesteld, ter instantie van Jan Pieters Stantini, schoolmeester aldaar, tot vreemde voogd over desselvs twee minderjarige kinderen, bij wijlen Aaltjen Boelms Heijes, echtelijk geprocreëert, en in voornoemde qualiteit den landrechtelijke eed heeft gepræsteert, word zulx in actis geteekent, om te strekken naar behooren. (t732|i141).
- 16-01-1780 Ontfangen uit de bekke doe J.P. Stantijnij en Korneelija Wasmos zijn getrouwt een gulden dartijn stuiver 1 - 13 - 0
- 14-06-1780 Klaas Roelfs te Onstwedde woonagtig, voor zig zelv en teffens caverende de rato voor zijn ehvrouw Trijntje Jans leent 600 gulden van Jan Pieters Stantini schoolmeester des karspels Onstwedde, rente 4 %. (t732|i308|a15|f60-60v).
- 24-02-1781 Het is met alle eerbied en respecte, dat Freerk Hardingh en consorten in qualité als voorstanderen over de minderjarige kinderen van wijlen N. Ros, gewezen praedikant te Onstwedde, bij Cornelia Wasmut in egte overwonnen de vrijheid neemen u wel edel geboorn gestreng te vertoonen, dat de weduwe van wijlen de zo even genoemde praedikant N. Ros, Cornelia Wasmut, zig ten tweede maale in egte heeft geëngageert met de schoolmeester van Onstwedde Jan Pieters Stantini, bij welke gelegenheid remonstranten aangesteld zijnde over hare minderjarige kinderen als voorstanderen, ingevolge haaren gepræsteerden eed nu ook verpligt zijn het belangen harer pupillen op alle mogelijke wijze te behartigen en waar te neemen, en uit dien hoofde iterative malen zig begeven hebben ten huize van gemelte schoolmeester Jan Pieters Stantini om denzelven aan te houden van de kinderen van zijn vrouw, in haar eerste egt met N. Ros geteelt, van de nodige spijs en drank en kleederen te voorzien en te bezorgen. Dewijl hij schoolmeester hebbende weeten die weduwe tot zijn vrouw te krijgen, waardoor zij een fortabel weduwen tractement, genoeg tot haarer en haarer kinderen onderhoud, heeft moeten verliesen, ook zekerlijk haar en haare kinderen naar zijn staat en geleegenheid verbonden is te onderhouden in kost en kleederen. En niet tegenstaande deeze zijne verpligting, en herhaalde instantien van remonstranten laat hij schoolmeester J.P. Stantini, deese minderjarige en onnoosele kinderen bijkans naakt loopen, hebbende dezelve ter nauwernood zo veel om 't lijf, als ter bedekking hunner schaamte nodig is. Een gedrag waarlijk dat niemand, veel minder een schoolmeester, betaamd. Alwaaron remonstranten toevlugt nemen tot de hooge autoriteit van u wel edel geboorne gestreng ootmoedig verzoekende, Ten einde u wel edel geboorne gestreng zal gelieven den geremonstreerden te gelasten, onder zeekere bij u wel edel geboorne gestreng te bepalene poenaliteit, om inwendig eenen zeekeren tijd, insgelijks door u wel edel

- geboorne gestrengte te determineren, an de minderjarige kinderen van zijn vrouw, bij N. Ros in egte geprocreeert, welke thans nog bij geremonsreerde in huis wonen, de noodige kleedinge en onderhoud tot conservatie van der zelve gezondheid te moeten bezorgen. Q.F.
- 27-02-1781 Voorbehoudens mijne verdere judiciele dispositie, word op den inhoud deezes, binnen drie maal 24 uren na desselvs vertoninge, des geremonstreerdes schriftelijk bericht gerequireert. (t732|i315).
- 02-03-1781 Naader appointement op het request van Freerk Hardingh en consorten in qualité hier vooren geinsereert.
Geremonstreerde word gelast der remonstranten pupillen, ten requeste gementioneert, staande egte met zijne teegenswoordige ehvrouw Cornelia Wasmuth, tot dat de pupillen den ouderdom van 25 jaaren zullen hebben bereijkt, dan voor dien tijd getrouwd zijnde of zig zelve kunnende subsisteren, behoorlijk in kost, en kleederen te onderhouden, Zullende echter de remonstranten q.q. de revenues van der pupillen vaderlijke goederen meede, zoo verre noodig, tot der pupillen kleedinge hebben te emploieren.
Geremonstreerde voor mij richter gecompareert zijnde, verklaarde in deezen appointementen te adquiesceren en van het schriftelijk bericht, volgens dispositie van den 27ⁿ february jongst gerequireert, te desisteren. (t732|i315).
- 12-12-1781 In saaken Jan Pieters Stantini voor hem zelv en consorten in qualité impetranten contra Willem Jans, voor hem zelv en in qualité als legitimus tutor liberorum, te Onstwedde gedaagde. Gedaagde word gecondemneert, ter betaalinge van twalf honderd en vijftig gulden, met diens loopende en verscheenene interessen, onder kortinge van het anbetaalde, volgens gedenuncieerde versegeling pligtig, mids, adquiescente parte, voor maij 1782 in deezen geen poursuite geschiede. (t732|i142).
- 25-01-1783 Freerk Hardingh en consorten in qualité als voormond en voogden over de minderjarige kinderen van wijlen den predikant N. Ros bij juffrouw Cornelia Wasmuth thans aan de schoolmeester te Onstwedde J.P. Stantini hertrouwt, in egte geprocreeert, remonstreren u wel edel gestrengte in alle onderdanigheid, dat hun van eenen Heero Ros, zijnde remonstranten pupillen grootvader uit Leer is toegezonden een inventaris van huisgeraat en overleeden vrouwen kleeren, hier bij adnex sub A., welke verzogte van remonstranten consent tot verkopinge dier goederen en van het mandelige huis, door hem bewoond, ten spoedigsten hem toe te zenden; dan zij zig daartoe, zonder præallabele authorisatie van u wel edel gestrengte onbevoegd doordelende, verzoeken zeer submis,
Dat u wel edel gestrengte de remonstranten zal gelieven te authoriseren tot de verkopinge der geïnventariseerde goederen en behuisinge voor hunne in qualité aandeel. Q.F.
Bevoorens in deezen te disponeren, zullen remonstranten voor mij richter, ad informandum, in commissie hebben te compareren.
- 29-01-1783 Het naadere appointement was: Naa de supplianten, Freerk Hardingh als voormond, Elze Karskens als sibbe en Harm Geerts Steerenborgh als vreemde voogd, over de minderjarige kinderen van juffrouw Cornelia Wasmuth, bij wijlen den heer pastor Nicolaus Ross in egte verwekt, op heeden, over de materie ten requeste, breedvoerig, in commissie te hebben verstaan, worden dezelve, invoegen verzogt, gerichtelijk geauthoriseert. Mids des noodig, met advijs van een kundig regtsgeleerde, bij het gerichte lokaal, verzoeken de beëdiging van het gementioneerde inventarium. (t732|i315).

- 28-05-1785 Voor mij is gecompareert Jan Pieters Stantini te Onstwedde dewelke bekende en beleede mits dezen in de bondigste en kragtigste forma regtens te cederen en transporteren an Wubbe Boelmans woonagtig in ter Wupping onder Onstwedde mede gecompareert en zulks accepterende alzodanig restant capitaal ter summa 600 gulden zijnde een restant van 1250 gulden waar van 650 guldens waren afgelost en betaalt als hij nog hadde uitstaan ten laste van Willem Jans te Onstwedde volgens een verzegelde rentebrief in dato den 22ⁿ maj 1771 voor wijlen den heer drost P. Muntinghe beleeden waar door dezen zal worden getransfigeert, met al het regt zo reëel als personeel hem uit dien hoofde eenigzins competerende en dus ook met de daar op inkomstig na 4 pro cento jaarlijks op maj verschijnende rente aangezien hij comparant cedent verklaarde door genoemde cessionaris Wubbe Boelmans dieswegen ten vollen voldaan te zijn, en denzelven absoluut en zonder reserve te quiteren, verbindende voor de vrije leverantie van het gecedeerde zijn persoon en goederen als na regte, onder belofte van deze cessie allezins valabet te maken.
- Voorts is mede gecompareert de debiteur Willem Jans verklarende in deze cessie volkomen genoeg te neemen, en dezelve te homologeren en approberen. (t732|i68|f172-173).
- 13-06-1785 Zijn in judicio gecompareert, de eersame Willem Haijes als voormond over de kinderen van Jan Pieters Stantini, schoolmeester te Onstwedde, bij wijlen Aaltjen Boelems in egte verwekt, welke an zijne contutoren, der pupillen vader Jan Pieters Stantini als sibbe en Hindrik Boeles als vreemde voogd reekening en oplossing heeft gedaan, van alle het geene dusverre in zijnes voormonds administratie en bewind is geweest. Zijnde de ontfangst bevonden te bedraagen de summa van een duisend, seeven honderd seeven en veertig gulden en de uitgaave twee honderd seeven en sestig gulden en vijftien stuiver, welke uitgaave gebalanceert teegens voornoemde ontfangst, geblijkt dat de voormond meerder heeft ontfangen als uitgegeeven de summa van een duisend, vier honderd neegen en seeventig gulden en vijftien stuiver, moettende de geheele itgaave a 267 - 15 - 0 van de portie der na te noemene mondig gewordene pupille worden gededuceert, als door haar ten genoeg ontfangen. Onder welke meerdere ontfangst meede is begreepen de summa van negegen en twintig gulden en vijf stuiver, welke nog onder der pupillen vader opgemelt zijn berustende, die die penningen, voor de halfscheijd, a 14 - 12 - 4 an de voorstanderen wegens de onmondige pupille en de andere halfscheijd an de nagenoemde door het huiwelijk meerderjarige pupille, a 14 - 12 - 4 zal moeten uittellen. Zullende de voorstanderen, bij nadere te doene gerichtelijke reekening, de halfscheijd des geheelen meerderen ontfangst ter summa 873 - 10 - 0 ten voordeele haarer pupille, moeten in reekening brengen en verantwoorden. Meede is gecompareert de deugdzame Geesjen Jans, thans door het huiwelijk meerderjaarg, geadsisteert met haar cheman Geert Beerends, verklaarende haar andeel of de geregte halfscheijd van voorenstaande geheele summa, agt honderd drie en seeventig gulden en tien stuiver, onder deductie der opgemelde bij haar ontfangene 267 - 15 - 0, ten vollen uit handen der voorstanderen te hebben ontfangen, gelijk meede alle boedelseffecten, soo haar competeren, weshalve zij dezelve voor reekening, oplossing en reliqua quiteerde, voor vlijt, vigilantie, toeverzigt en overleeveringe bedankte en dechargeerde, zonder eenige de minste verdere prætensie of reserve. (t732|i154|f164).

- 10-03-1786 Uitgeeven an die schoelemeester vier gulden vier stuiver voor keersen volgens zijn onderteekende hant J.P. Stantini schoolmr. 4 - 4 - 0
- 02-05-1786 Harm Nannings en Harm Sijmons Straate te Onstwedde, als nabuiren, maaken bekend, dat de schoolmeester Jan Pieters Stantini in de gepasseerde nagt, zijn vrouw, kinderen en huis heeft verlaaten, zonder dat men wist waar hij na toe was getrokken. Hebbende ook de sleutels der kisten en kasten meede genoomen, met intentie, (zo zij vermoeden) om niet weeder te willen reverteren, zoo als (na haar gedagten) gebleek uit een van hem geconcipieerde missive of anteekeninge, opgesteld te Onstwedde den 27ⁿ april 1786, door hem op de taafel agtergelaaten en an gerichte geëxhibeert. (t732|i294).
- 02-05-1786 Gecompareert Cornelia Wasmuth huisvrouw van Jan Pieters Stantini schoolmeester te Onstwedde, an gerichte bekend makende, dat haar even genoemde man zig in de gepasseerde nagt, zonder eenige voorkennisse van haar, haare kinderen en huis hadde geabsenteert, zonder dat dezelve wiste ware voords hij zig begeeven hadde, wel minder dat hij eenige kennisse hadde gegeven of ordres op de huishoudinge gesteld. Hebbende hij een halftonne kooperen keetel, een kooperen theekeetel, een groote spiegel, vier groote tinnen schootels en ses dito borden, een wijtel en een linnen kussenbuis, met de sleutels van kisten en kasten meedegenoomen, ook hadde hij een project missive of anteekeninge op de taafel, in de keuken agtergelaaten, waar uit gebleek, dat hij, Jan Pieters Stantini, geen voorneemen hadde, om zig bij zijn vrouw, kinderen en in zijn huishoudinge weederom te willen begeeven. Klaagersche wist niet hoe laat hij was vertrokken, maar zijnde geïnformeert te weezen, dat hij, heeden morgen door Bellingwolde was gegaan en verscheijden goed te draagen gehad hadde. (t732|i294).
- 12-06-1789 Is in judicio gecompareert, de eersame Willem Haijes, in Ter Wuppinge, onder den klokkenslag des karspels Onstwedde woonagtig, als voormond over de minderjarige dogter van Jan Pieters Stantini, bij wijlen Aaltje Boelems in egte verwekt, welke an zijne contutoren Jan Huitsingh als sibbe en Hindrik Boeles als vreemde voogd, reekening en oplossing heeft gedaan, van het geene dusverre, wegens de pupille, zijn administratie en bewind is geweest. Zijnde de ontfangst bevonden te bedraagen de summa van sestien honderd en neegen gulden, de uitgaave daar en tegen seeven sestig gulden, elf stuiver en twee doeiten, dus meerder ontfangen als uitgegeeven, de summa van vijftien honderd en veertig gulden, agt stuiver en ses doeiten, welke meerdere ontfangst de voormond bij naader te doene gerichtelijke reekening weederom voor ontfangst zal moeten inbrengen. (t732|i154|f212-213).
- 07-06-1790 Is in judicio gecompareert, de deugdzame Willemtje Jans Stantini, thans door het huiwelijk mondige dogter van Jan Pieters Stantini, bij wijlen Aaltje Boelems in egte verwekt, geadsisteert met haar ehe man Boelem Dethmers Hubbelingh te Onstwedde woonagtig, verklaarende van haare voorstanderen Willem Haijes, te Ter Wuppinge woonagtig, als voormond, Jan Huitsingh als sibbe en Hindrik Boeles als vreemde voogd (de beijde laatgenoemden meede te Onstwedde woonagtig) ~~volkomen~~ reekening en overleevering te hebben ontfangen, van het geene dusverre in der voorstanderen administratie en bewind is geweest. Zijnde de geheele ontfangst bevonden te bedraagen de summa van vijftien honderd drie en seeventig gulden, agt stuiver en ses doeiten, de uitgave daar en tegen, de summa van elf gulden en twalf stuiver, zoodat bevonden is, dat de voormond meerder heeft ontfangen als uitgegeeven, de summa van vijftien

honderd een en sestig gulden, sestion stuiver en ses doiten, welke meerdere ontfangst, met de boedels effecten daartoe relatief, de gewezene pupille, geadsisteert als vooren, verklaarde ten genoegen te hebben ontfangen, haare gewezene voorstanderen voor goede administratie, vlijt en vigilantie, te bedanken, bij deezen ansoluit te quiteren en te dechargeren, zonder reserve. (t732|i154|f235).

04-05-1734 - 01-03-1751

Lammert Harms Meester	huwt 1e	Hille Jacobs
ged. 04-11-1708 Onstwedde	Onstwedde	geb. ca. 1705 Selligen
beroep: schoolmeester	14-05-1730	bgr. 05-12-1742 Onstwedde
bgr. 01-03-1751 Onstwedde		d.v. Jacob Thees
z.v. Harm Luitjes Schoolmeester		en Jantien Hindricks
en Swaantje N.		
kinderen: gedoopt Onstwedde		
-03-1731	ongedoopt kind begraven 27-03-1731 Onstwedde	
-05-1732	ongedoopt kind begraven 01-06-1732 Onstwedde	
in 1733	ongedoopte zoon begraven 09-08-1733 Onstwedde	
ca. 1735 Harm	huwt 1e Onstwedde 13-05-1764	Janna Jans Cremer
	huwt 2e Onstwedde 06-04-1766	Trijntje Boels
25-12-1736 Jantjen	huwt Onstwedde 07-04-1771	Jan Luickens
05-06-1739 Swaantjen	huwt Onstwedde 15-05-1763	Tonnies Geerts Meeuws
10-03-1741 Gepke	huwt Onstwedde 05-04-1761	Jacob Hindriks de Groot

Idem	huwt 2e	Rixte Hindriks Hiddingh
	Onstwedde	ged. 20-03-1722 Onstwedde
	29-05-1744	ovl. 1773 -1779 Onstwedde
		d.v. Hindrick Dercks Hiddingh
		en Jantje Hannes Hubbelingh
		huwt 2e 20-08-1752 Onstwedde
		met Frerik Harms Sterenborgh

kinderen: gedoopt Onstwedde

28-03-1745 Janna	huwt Onstwedde	19-03-1773 Berent Wubbes Ots
23-10-1746 Hindrik	huwt Onstwedde	18-04-1798 Gepke Gerrits Siks
in 1747	ongedoopt kind begraven 08-12-1747 Onstwedde	
02-08-1750 Hille	huwt Onstwedde	09-04-1769 Harm Abels Migchels

Lammert Harms Schoolmeester is ook eigenaar van Onstwedde 64.

14-05-1730	Ontfangen dre gulden uit die becken doe Lamert Harms en Hille Jakops zijn getrouwt	3 - 0 - 0
27-03-1731	Ontfangen van de begreffenisse van messter kint seven stuiver ses doiten	7 - 0 - 6
22-04-1731	Ontfangen uit de armbuil dre gulden dartijn stuiver vier doiten waar onder almosen doe Lamert Harms zijn vrou Hille en Hindirck Japks zijn vrou Hille beide uit haar kramen zijn gegaen	3 - 13 - 4
01-06-1732	Ontfange van Lambert Harmens sin vrou doe sin vrou ut har kram is gegaen	
01-06-1732	Ontfangen van Lambert Harmes sin kint begrfenis sees stuiver ses dat	0 - 6 - 6

- 09-08-1733 Van onse mestr zijn soons kints begraffenisfe ontfangen 0 - 5 - 2
- 04-05-1734 Artikel 4 Stonden binnen Lammert Harms, schoelmeester tot Onstwedda, en Hiddo Ringels, schoelmeester in de Boven Pekel, versoeckende geëxamineert te mogen worden, ten dien einde haere beroepinge overlangende, sijn in debita forma bevonden, en sijn tot der selver examinatoren afgesondert, dominus Tammen, dominus Stegnerus, dominus Hoitsema, welcke raport gedaen hebben an 't eerwaerde classis, dat alles wel bevonden was, of soodanig, dat de voornoemde schoelmeesteren, tot haeren dienst geadmitteert konnen worden, en die van de Pekel ook moet angenomen tot het avontmael. (t184|i4).
- 28-04-1740 Roelf Albers en Antje Wilts ehluiden en desselfs moeder Naantje Roelfs verkopen aan Lammert Harms schoolmeester:
- een acker bouwlandt geleege op 't Niewlandt, 4 mollen breed, omtrent 4 schepel groot, N. Geerdt Hanssen / Z. de cooper selfs, gevende tot jeder half jaar schattinge 4 plakken. Koopsom 86 Car.gld. (t732|i60|f345-346).
- 11-02-1741 Hindrick Harms en desselfs huisvrouw Harmcke Harms woonachtigh tot Onstwedde verkopen aan Harm Luitjes schoelmester tot Onstwedde en desselfs soon Lammert Harms:
- een acker bouwlandt gelegen op de Onstwedder Holte, Z. Wubbe Hannes / N. Reijndt Cornelis, sijnde 3 mollen breed en omtrent 4 schepel saets invall groot. Koopsom 95 Car.gld.
Gevende dese acker tot jeder halve jaer schattinge 4 doijten. (t732|i304|f62).
- 10-03-1741 Lammert Harms Meester en Hille Jacobs haar dogter Gepke. (t124|i352).
- 05-12-1742 Van die begreffenisse onse mester sijn vrou ontfangen twalf stuivr vier plakken 0 - 12 - 4
- 29-05-1744 Uit de becken ontfangen doe mester en Rixte sijn getrouwt twee gulden en tijn stuiver 2 - 10 - 0
- 18-11-1746 Belending: ten noorden de schoolmester Lammert Harms. (t732|i61|f76-77).
- 08-12-1747 Ontfangen uit handen van onse messter sijn kint begreffenisse uit die schottel seven stuver 0 - 7 - 0
- 04-11-1750 Is gecompareerd Lammert Harms schoolmeester tot Onstwedde als principale voormond over de nagelatene kinderen van Wubbe Bruinink bij Swaantje Roelefs in egte verwekt, dewelke geadsisteert met Harm Roelfs als sibbe voogd, zijnde de vreemde voogd Roelf Jacobs wegens siekte absent, reekeninge en oplossing heeft gedaan van 't geene in sijns voormonds administratie en bewinde is geweest. (t732|i153|f19-20).

In 1750 wordt de school opnieuw gebouwd op de oude plaats. Volgens de verantwoording van de kerkvoogden bedroegen de kosten:

arbeidsloon	61 gld. 14 st.
stenen en pannen	96 gld. 03 st.
kalk	17 gld. 04 st.
hout	47 gld. 05 st.
spijkers	0 gld. 13 st. 4 pl.
ijzerwerk	37 gld. 13 st.
glaswerk	<u>7 gld. 16 st.</u>
totale kosten	268 gld. 08 st. 4 pl.

De kosten werden omgeslagen over de eigenerfden, zodanig dat een vol erve 3 Car.gld. moest betalen. De kleinere bezitters van onroerend goed gaven een vrijwillige bijdrage.

De "schoolbelasting" werd voor 't eerst geind op 27 november 1750.

- 27-11-1750 Verteert in jaanneever in Jan Evers huis als het gelt is gebeurt vanwegens die besettinge tot die schoele met ons drien te samen dertien stuiver 0 - 13 - 0
- 01-03-1751 Ontfangen uit die schottel een gulden tijt stuver drie plak van Lammert Harms schoolmeester zijn begraffenise 1 - 10 - 3
- 12-12-1751 Ontfangen van Luitin Haarmens in qualite een gulden vanwegens het armlaken van Laamert Haarmes schoelmesster 1 - 0 - 0
- 12-05-1752 Jan Heijes en Grietjen Engels ehelieden woonagtig in Smeerling onder 't carspel Onstwedde lenen 500 Car.gld. van Luitjen Harms van Onstwedde als voormond, Jan Stikker van Loude als sibbe en Severwijn Jans Smit vreemde voogd, over de minderjarige kinderen van de overledene schoolmeester van Onstwedde Lammert Harms bij Hille Jacobs en Rixte Hindriks in egte verwekt geprocreëert, rente 4 %. (t732|i305|f54-54v).
- 03-05-1755 Is in judicio gecompareerd de eerbare Luitjen Harms als principale voormond over de minderjarige kinderen van de overledene schoolmeester tot Onstwedde Lammert Harms bij Hille Jacobs en Rixte Hindriks in egte verwekt, dewelke an zijne contutoren Jan Harms Stikker tot Loude en Derk Hidding tot Smeerling sibbe voogden en Severwijn Jans vreemde voogd, reekeninge en oplossing heeft gedaan van 't geene in sijnes voormonds administratie en bewinde is geweest, en is den ontfangst bevonden te bedragen de somme van 2451 gulden en 6 plakken, waar tegens de uitgave bedraagt de somme van 2402 gulden 9 stuiver en 3 plakken, welke uitgave gebalanceert tegens voornoemden ontfangst, so geblijkt sig dat den voormond meerder heeft ontfangen als uitgegeven de somme van 48 gulden 11 stuiver en 3 plakken, welke meerdere ontfangst den voormond bij nadere reekeninge ten profijte der pupillen voor ontfangst sal moeten inbrengen en verantwoorden. (t732|i153|f70-71).
- 03-06-1758 Is in judicio gecompareerd de eerbare Luitjen Harms als principale voormond, over de minderjarige kinderen van de overledene schoolmeester tot Onstwedde Lammert Harms bij Hille Jacobs en Rixte Hindriks in egte verwekt, dewelke an zijne contutoren ~~Jan Harms Stikker~~ te Derk Hidding tot Smeerling sibbe voogd en Seeverwijn Jans vreemde voogt, reekeninge en oplossing heeft gedaan van 't geene in zijnes voormonds administratie en bewinde is geweest, en is den ontfangst bevonden te bedragen de somme van 676 gulden 11 stuver 3 plak, waar onder de meerdere ontfangst van vorige gerigtelijke reeken meede is begreepen, waar tegens de uitgave bedraagt de somme van 674 Caroli gulden 2 stuver 6 plak welke uitgave gebalanceert tegens voornoemden ontfangst, so geblijkt sig dat den voormond meerder heeft ontfangen als uitgegeven de somme van 2 gulden 8 stuver 5 plak, welke meerdere ontfangst den voormond bij nadere reekeninge ~~ten profijte der pupillen voor ontfangst zal moeten inbrengen~~ sal moeten verantwoorden. (t732|i1536|f118).
- 14-05-1759 Aeijke Harms weduwe van wijlen Jan Mans Dunne woonagtig tot Onstwedde voor haar zelfs en in qualité als wettige voogdesse van haare kinderen bij haar gemelde overledene ehe man in egte geprocreëert in haar qualiteit, verkoopt aan Luitjen Harms, Dirk Hidding en Seeverwijn Jans woonagtig tot Onstwedde, te zamen in qualité als voorstanderen over de kinderen van wijlen Lammert Harms bij Hille Jacobs en Rixte Hindriks in egte verwekt, waar van de voormond Luitjen Harms compareerde, en in 't bijzonder voor de oudste pupille Harm Lammerts:

- seekere schuire met een Swijne Kove daar an staande tot Onstwedde op eigen gront, met de verdere gront daar bij, Z. van de zogenoemde Zwijne Kove tot an de heere straat an verkopersche / W. de Heerestraat N. en O. de koperen in qualité selfs, schatvrie. Koopsom 190 Car.gld. (t732|i306|f24-24v).

- 31-01-1761 Is in judicio gecompareerd Harm Luitjens woonagtig tot Onstwedde, dewelke wegens de administratie van zijn overleden vader Luitjen Harms als voormond over de minderjarige kinderen van wijlen Lammert Harms in leven schoolmeester tot Onstwedde bij Hille Jacobs en Rixte Hindriks in egte verwekt an Klaas Harms als nieuws angeswooren voormond benevens Derk Hidding tot Smeerlink als sibbe, en Severwijn Jans als vreemde voogd over gemelde pupillen rekeninge en oplossinge en an voornoemde voormond teffens overleveringe heeft gedaan van 't geene wegens gemelde pupillen in zijnes vaders administratie en bewinde is geweest, en is den ontfangst bevonden te bedragen de somme van 368 Caroli guldens en 5 doiten, waar onder de meerdere ontfangst van vorige geregtelijke rekeninge mede begreepen, en daar tegens de uitgave de somme van 320 Caroli gulden 2 stuivers en 2 doiten, welke uitgave gebalanceert tegens voornoemden ontfangst, zo geblijkt dat den overledene voormond meerder heeft ontfangen als uitgegeeven de somme van 47 guldens 18 stuiver en 3 doiten, welke meerdere ontfangst benevens de verdere boedels effecten door voornoemde Harm Luitjens an den nieuws angeswoorenen voormond Klaas Harms is overgelevert, welke denselven daar voor quiteerde, wordende dieswegen wegens de administratie van desselfs vader Luitjen Harms in qlte als voormond over voorschrevene pupillen regtswegen gedechargeert, behalven wegens het geene, an den boedel nog an landhuire was verplicht, 't welk nog onvoldaan is gebleven. (t732|i153|f157-158).
- 24-11-1763 Is in judicio gecompareerd Klaas Harms woonagtig tot Onstwedde als voormond over de minderjarige kinderen van wijlen Lammert Harms, bij Hille Jacobs en Rixste Hindriks in egte verwekt, dewelke an zijne contutoren Severwijn Jans als vreemde voogt over de beider kinderen van het eerste bedde en Freerk Harms Steerenborg als sibbe voogt over de kinderen van het tweede bedde rekeninge en oplossinge heeft gedaan van 't geene in zijnes voormonds administratie en bewinde is geweest, en is den ontfangst bevonden te bedragen de somme 902 gulden 18 stuiver waar onder de meerdere ontfangst van vorige gerigtelijke reeken mede is begreepen, en daar tegens de uitgave bedraagt de somme van 953 gulden 8 stuiver 4 doiten, welke uitgave gebalanceert tegens voornoemde ontfangst, zo geblijkt dat den voormond meerder heeft uitgegeeven als ontfangen de somme 50 gulden 10 stuiver 4 plak welke meerder uitgave den voormond in zijne nadere te doene rekeninge voor uitgave zal kunnen inbrengen. ~~En dewijl de kinderen van het eerste bedde met namen Harm Lammerts, Jantje Lammers, Swaantje Lammerts getrouwt an Tonjes Geerts, en Gepke Lammers getrouwt an Jacobs Hindriks door ouderdom of huwelijk reeds mondig zijn en de getrouwde met hare mannen geadsisteert, zo zijn deselve met de voornoemde voorstanderen, met consent van het edele gerigte, geaccordeert, en overeengekomen, dat deselve mondig gewordene voorkinderen oom reden dat de kinderen van het tweede bedde mede uit de profiten of revenues van de voorkinderen moeders voorts ten huwelijk zedert 20 jaaren ingebragte boedel ter somma 800 gulden, tot dusverre zijn onderhouden en opgebracht, zonder dat van derselver moederlijken boedel daar toe jeets is gecontribueert, derhalven de voorkinderen daar voor zullen genieten 600 gulden wegens interesse voor haar~~

~~gemelde ingebragte moederlijke goederen. Dus dat de voorkinderen haar moederlijke ingebragte 800 gulden met de voornoemde 600 gulden interesse als gemeld welke uit de vaderlijken boedel boven de latere kinderen van het tweede bedde zullen genieten op maj des anstaanden jaars 1764. Blijvende de verdere vaderlijke boedel ter administratie an opgemelde voorstanderen heen ter tijd de kinderen van het tweede bedde meede meerderjarig zullen zijn. En zullen de voorstanderen bij het uitkeeren van gemelde 1400 gulden an de genoemde mondig gewordenen voorkinderen door derselver quitantie, wegens de administratie harer moederlijken boedel, zijn gedechargeert en ontslagen.~~

NB. Dit doorgestrekene door nader contract in dato den 15 maj 1764 gemortificeert en geannulleert, volgt deshalven alleen 't slot van de rekeninge.

En is deese reekeninge aldus in gerigte gedaen, nagesien bevonden en gesloten, en door de voormond en voogden benefens de mondig kinderen eigenhandig ten prothocolle verteikent om te mogen strekken na behoren. (t732|i153|f191-193).

15-05-1764 Voor mij zijn gecompareert Harm Lammers woonagtig tot Onstwedde ter eener, en Klaas Harms en Severwijn Jans als voorstanderen over des eersten comparants zuster Jantje Lammers, en Tonjes Geerts caverende voor zijn huisvrouw Swaantje Lammers, en Jacob Hindriks caverende voor zijn huisvrouw Gepke Lammers, benefens gemelde Klaas Harms als voormond, en Frerik Harms Sterenborg als sibbe, en gemelde Seeverwijn Jans als vreemde voogd, over des eersten comparants halfbroeder en susters, zijnde kinderen van wijlen desselfs vader Lammert Harms bij Rixste Hindriks in egte verwekt, zijnde gemelde voorstanderen op heden door mij rigter hier toe geauthoriseert ter andere zijde, dewelke bekenden en beleeden eene afhandeling van des eersten comparants vader en moederlijke goederen te hebben gemaakt.

Invoegen dat den eersten comparant Harm Lammers als oudste zoon voor en an zig in eigendom zal hebben en behouden den geheelen vader en moederlijken nagelatenen boedel, met derselver lusten en lasten niets uitgesondert.

Waartegens hij gehouden zal zijn, an zijne drie volle zusters, Jantje, Swaantje, en Gepke Lammers wegens haar andeel in de moederlijke goederen an ijder voorts uit te keeren een somme van 310 Car.gld. zonder meer.

En wegens vaderlijke goederen zo an desselfs drie volle zusters, als half broeder en twee halfzusters an ijder de somme van 158 Car.gld. en daar en boven an de halfbroeder Hindrik Lammers een paar zilveren schoegaspen, als mede an de halfbroeder en zusters onderhoud en uitsettinge van klederen etc. zo als de volle zusters reets hebben genoten, zullende gemelde vaderlijke goederen worden uitgekeert als volgt, te weten an de oudste volle zuster Jantje Lammers op anstaande maj 1765 50 gulden, en dat vervolgens alle maj 50 gulden an de daar an volgende tot op de jongste toe en dan voor de tweede tour an ijder als voor voorschreven wederom 50 gulden, en voor de derde tour an ijder de dan nog resterende 58 guldens.

Verder geconditioneert dat des eersten comparants halfbroeder en susters bij ziekte of zugt een vrije intrek bij hem zullen behouden tot der tijd deselve het eerste termijn van vaderlijke goederen zullen hebben ontvangen. (t732|i306|f209-209v).

08-06-1765 Is in judicio gecompareerd Klaas Harms woonagtig tot Onstwedde als voormond over de minderjarige kinderen van wijlen Lammert Harms, bij Rixste Hindriks in egte verwekt geadsisteert met zijne contutoren Freerk Harms als sibbe en Severwijn Jans als vreemde voogt, dewelke an de door ouderdom reeds

mondig gewordenen geweesene pupille Harm Lammers reekeninge en oplossing heeft gedaan van 't geene in zijns voormonds administratie en bewinde is geweest, en is den ontfangst bevonden te bedragen de somme van 484 gulden 3 stuiver, waar tegens de uitgave bedraagt de somme van 448 gulden 14 stuiver en 2 doiten, welke uitgave gebalanceert tegens voornoemden ontfangst, zoo blijkt dat den voormond meerder heeft ontfangen als uitgegeven 35 gulden 8 stuiver 6 doiten, welke meerdere ontfangst en verdere boedels effecten, zo onder hem ter administratie zijn berustende geweest door den voormond an de geweesene pupille Harm Lammers zo meede compareerde zijnde overgelevert, en in judicio geëxtradeert, deede dieswegen gemelde Harm Lammers voornoemde voorstanderen voor goede administratie en gepresteerde reekeninge en overleeveringe bedanken en absoluut quiteeren en dechargeren zonder verdere prætensie of eenige reserve (blijvende egter de voorstanderen over de nog minderjarige pupillen in hare qualité continueren). (t732|i153|f211-212).

03-11-1773 In saken Hanne Bruiningh denuntiant contra Frerik Harms Sterenborgh cum uxore te Onstwedde gedaagden, word des denuntiants geëmaneerde mandaat van inhoud (ten einde gij op 1mo maj 1774 zodane behuizinge, tuin met annexen als mede de landerijen op behoorlijke tijd ongebruikt, en in vrijdom zult moeten opruimen en verlaten, als gij tot dus verre van de denuntiant meijerwijze in huure en gebruik zijt hebbende. Dient u dezen voor gerigtelijke opzegginge. Salvo omni jure alio ac ulteriori) in contumaciam geconfirmeert. (t732|i140).

19-04-1774 Zijn in Judicio gecompareerd Janna Lammerts, Hindrik Lammerts en Hilligjen Lammerts te zamen kinderen van wijlen Lammert Harms bij Rixste Hindriks in egte verwekt, thans alle meerderjarig zijnde, dewelke bekenden en verklaarden van haare voorstanderen Klaas Harms als voormond, Frerik Harms als sibbe en Seeverwijn Jans als vreemde voogd te hebben ontfangen volkomen overleeveringe van alle zodane hunne ouderlijke goederen als dezelve eenigsins in administratie en bewinde hebben gehad, en over zulks genoemde voormond en voogden mits deesen absoluut quiterende en voor goede administratie, mitsgaders voor goede opzigt en angewende moeite, vlijd en vigilantie bedankende, en ten eenemaal dechargeerende zonder verdere pretensie, blijvende egter den voormond Klaas Harms selvs schuldige borge voor die goederen zo reets zijn verscheenen, en door der mondig gewordenen pupillen van haare halfbroeder Harm Lammerts an haar reets moesten ~~worden an haar~~ zijn uitgekeert. (t732|i154|f27).

De commotie rond de verbouwing is blijkbaar voor de schoolmeester Lammert Harms wat te veel geweest want als de school goed en wel klaar is overlijdt hij in februari 1751 op 42 jarige leeftijd.

06-09-1692 - 1742

Harm Luitjens

geb. ca. 1666 Onstwedde

beroep: schoolmeester

bgr. 13-06-1743 Onstwedde

z.v. Luitien Lammerts

huwt

Onstwedde

vóór 1696

Swaentje Hindricks

geb. ca. 1671

bgr. 21-10-1747 Onstwedde

kinderen: gedoopt Onstwedde

09-08-1696	Luijtien	huwt 1e Onstwedde	ca. 1721	Elsje Jans Huges
		huwt 2e Onstwedde	07-06-1748	Jantje Jans
23-10-1698	Aaltien	overleden vóór	24-05-1711	
14-08-1701	Gebje	huwt Onstwedde	vóór 1727	Jan Geerlighs
23-12-1703	Hinderick	huwt Onstwedde	vóór 1727	Harmke Harms
14-11-1706	Lambert	overleden vóór	04-11-1708	
04-11-1708	Lambert	huwt 1e Onstwedde	14-05-1730	Hille Jacobs
		huwt 2e Onstwedde	29-05-1744	Rixte Hindriks Hiddingh
24-05-1711	Aeljen	huwt 1e Vlagtwedde	03-05-1733	Jan Huiberts
		huwt 2e Vlagtwedde	08-03-1749	Engel Jans
28-03-1720	Klaas	huwt 1e Onstwedde	29-03-1744	Geesje Abels
		huwt 2e Onstwedde	08-04-1757	Fennegien Jans
		huwt 3e Onstwedde	na 1770	Geertje Alberts Roepers

06-09-1692 Stondt binnen de eerbare Harm Luities beroepen schoolmester tot Onstwedda, vertonende zijn beroepinghe van de collatoren dier plaetse op hem uitgebraght, versoeckende visitatie ende approbatie des classis, welcke beroepinghe in forma zijnde goet bevonden, van het eerwaerde classis is geaprobeert, ende zijn hier op dominus Molanus ende dominus Francq gecommitteert om geseijde schoolmester in 't lesen, singen, ende fundamenten der religie te beproeven, 't welck geschiedt zijnde is hij a classe aengenomen. (t184|i3).

09-01-1694 In saken Harmen Luitiens meester in qualité impetrant verdaegt hebbende Albert Geerts Smidt gedaegde. Gedaegdes wegen niemant erschienen, wort des impetrants in qualité mandaet van opsegginge van sodane bouwlandt als gedaegde van den impetrant in qualité ter huire gebruickt geconfermeert in contumaciam. (t732|i129|f82v).

08-01-1695 In saken meester Harmen Luitiens in qualité impetrant verdaegt hebbende Derck Sickes in qualité gedaegde. Gedaegdes wegen niemant erschienen wort des impetrants mandaet van opsegginge van sodane bouwacker en tuine als gedaegde in qualité van den impetrant in qualité ter huire gebruickt geconfermeert in contumaciam. (t732|i129|f139v).

20-05-1699 In saken mester Harmen Luitiens impetrant verdaegt hebbende Meewes Tonnis gedaegde om betalinge van 't plichtige. Gedaegdes wegen advocaet Ab Oostervelt excipiendo gehoirt met wijderen hinc inde gedaegde 't plichtige inwendigh 6 weecken den impetrant te voldoen gecondemneert. (t732|i130|f390).

06-01-1702 In saken mester Harmen Luitiens impetrant verdaegt hebbende Pieter Hilweringh in qualité gedaegde. Gedaegde in qualité niet erschienen, wort des impetrants mandaet van opsegginge van sodane penningen als gedaegde van den impetrant op rente gebruickt geconfermeert in contumaciam. (t732|i130|f565).

22-10-1705 Lodewijck Jans woonachtigh tot Onstwedde verkoopt aan Harmen Luijtjens, schoolmeester tot Onstwedde en desselfs huijsvrouw:

- seeckere behuijsinghe en thuijne, staende en gelegen tot Onstwedde [Onstwedde 64], N. de buijren drift / Z. Mans Meeninghe, alles in voegen door Berent Jans van opgemelte Mans Meeninghe is angekocht, en door hem heeft konnen worden verdedicht, met vijfte half [= 4½] stuiver tot ijder jaer schattinghe. Koopsom 325 Car.gld. (t732|i58|f168).

- 25-11-1705 In saken Elso Haselhoff burghgrave impetrant end' arrestant verdaegt hebbende Harmen Luitiens schoolmeester benevens Luitien Jans als partije gedaegde. Naer verhoir van partijen also gedaegde partije kan gedogen dat d' impetrant cracht onderlinge accoort wegen prætense landthuiren uit handen van mester Harmen Luitiens op anstaende maij sal trecken en te genieten hebben de somma van vijf en negentig Caroli guldens waer mede alle verdere prætensien van landthuiren sullen sijn opgeheven, is also desen op partijen acquiescement in actis geteickent. (t732|i130|f698v).
- 17-08-1706 Jan Harms Oolinghe woonachtich in d' Onstwedder Hofte onder den klockenslach Onstwedde verkoopt aan Harmen Luitiens schoolmeester tot Onstwedde en desselfs huisvrouw:
- een seecker acker bouwlandt gelegen op Onstwedder Holte, van 4 mollen briet, Z. d' weduwe Swancke Tappers / N. d' pupillen van zalige Wilt Bes-selinghe, waer van d' coper tegenswoordigh al in het gebrueick is. Koopsom 182½ Car.gld.
- Sal d' cooper betalen tot alle halve jaar schattinge een stuiver. (t732|i58|f196).
- 03-04-1710 Jan Harberts en desselfs huijsvrouw Antje Claassen echteluijden verkopen aan d' schoolmeester Harmen Luitjens tot Onstwedde en desselfs huijsvrouw:
- seeker acker bouwlandt, op d' Onstwedder Holte gelegen, omtrent groot 1½ mudde saats invall, hebbende dese verkochte acker in de breedte 6 mollen ten oosten en ten westen 8 mollen, N. Hanne Hubbelinck en Albert Roelefs / O. Jacob Wilts en Hanne Hubbelinck / Z. Cornelis Jans / W. bourveldt. Koopsom 142 Car.gld. 10 st.
- Dies sal tot last van dese verkochte acker tot ijder jaer schattinge werden betaalt door den cooper een stuijver 4 placken. (t732|i58|f334).
- 13-09-1713 Harmen Nannings erf en woonachtig tot Onstwedde leent 225 Car.gld. van Harmen Luitjes Schoelmester tot Onstwedde, rente 5 %. (t732|i300|f62).
- 28-03-1720 Harm Luitjens en Swaentje haer soon Klaes. (t124|i351|f7v).
- 14-01-1721 In saecken Harm Luitjens schoelmester tot Onstwedde impetrant contra Swaenke Tappers tot Onstwedde gedaegde. Contendeerde den impetrant tot confirmatie van sijn uitgebrachte mandaet van opsegginge van soodaene capitael met diens interesse als gedaegde volgens handt op rente sijt hebbende, om het selve van u op behoerlijcke tijdt wederom in vrijdom te mogen ontfangen. Waer tegens de gedaegde etc. ad idem. (t732|i133).
- 10-06-1721 Swaenke Tappers weduwe van Jan Tappers benefens haer soon Harm Jans Tappers lenen 200 Car.gld. van Harm Luitjes Schoelmester tot Onstwedde en sijn huisvrouw Swaenke, rente 5 %. (t732|i301|f546).
- 27-04-1730 Jurrien Rijckes en desselfs huisvrouwe Albertjen Boeles t' saemen woonachtich tot Onstwedde lenen 500 Car.gld. van Harm Luitjes Schoelmester tot Onstwedde, rente 4 %. (t732|i302|f505).
- 13-01-1733 In saecken Harmen Luitjes schoelmester impetrant contra Aijcke Alberts tot Onstwedde gedaegde. Contendeerde den impetrant tot confirmatie van sijn uitgebrachte mandaet van opsegginge van alsoodaene huis en tuine als gij van hem ter huire gebrueickt, om deselve van u op behoerlijcke tijt wederom in vrijdom te ontfangen. Waertegens de gedaegde niet erscheenen etc. ad idem. (t732|i134).
- 11-02-1741 Hindrick Harms en desselfs huisvrouwe Harmcke Harms woonachtigh tot Onstwedde verkopen aan Harm Luitjes Schoelmester tot Onstwedde en desselfs soon Lammert Harms:

- een acker bouwlandt gelegen op de Onstwedder Holte, Z. Wubbe Hannes / N. Reijndt Cornellis, sijnde 3 mollen breed en omtrent 4 schepel saets invall groot. Koopsom 95 Car.gld.

Gevende dese acker tot jeder halve jaer schattinge 4 doijten. (t732|i304|f62).

18-05-1742 Heeft de eerbare Beerent Miggels als principale diaken voor ons ondergeschreven rekenschap van wegens zijn ontfank en uitgave: de ontfank groot bevonden ter summa 672 [*gulden*] 6 stuver 6 plak, en de uitgave daarentegen 679 [*gulden*] 7 stuver 2 plak, sodat de boekouder meer heeft uitgegeven als ontfangen ter summa 7 gulden 4 plak.

Oorkonde onse ondergeteken handen o.a. Harm Luitiens schoolmester.⁵

13-06-1743 Van de begreffenis van Harm Luijties mester ontfangen sestijn stuijver ses deuijten 0 - 16 - 6

21-10-1747 Ontfangen uit handen van onse mester negentijn stuver uit die schottel van sijn moeders begravenis 0 - 19 - 0

Harm Luijtens was van 6 september 1692 tot na 18 mei 1742 schoolmeester in Onstwedde. Daarmee was hij in Westerwolde de langst voor de klas staande schoolmeester, namelijk 50 jaar.

04-06-1672 - vóór 1692

Lucas/Luitien Lammerts

geb. ca. 1635

beroep: schoolmeester

ovl. na 1689 Onstwedde

kinderen: geboren *Onstwedde*

ca. 1666 **Harmen** huwt Onstwedde vóór 1696 Swaentje *Hindricks*

huwt

ca. 1665

N.N.

geb. ca. 1640

04-06-1672 Quam binnen Lukas Lamberts schoolmester tot Unstwedda vertonende zijn beroepinge welke geapprobiert zijnde, heeft hij na vereisch zijn naam ondertekent. (t184|i2).

08-04-1680 Getuigen: Luitien Lammers [*Luitien Lambers als een getuige*]. (t732|i1063|f27-28v).

14-06-1684 In saken Boelman ter Haar impetrant verdaegt hebbende mester Luitien Lamberts gedaegde om betalinge. Gedaegdes wegen mester Derck Haselhoff excipiendo opponerende exceptionem vacantiae met wijderen wort des gedaegdes ingediende exceptie geadmitteert. (t732|i126|f1000).

27-08-1684 In saken Boelman ter Haar impetrant verdaegt hebbende mester Luitien Lamberts gedaegde om betalinge. Gedaegdes wegen mester Derck Haselhoff 't plichtige inwendich 6 weecken te betalen annemende, is sulcx in actis geteickent, om te dienen naer behoiren. (t732|i126|f1016).

25-10-1687 In saken Hero Geerts impetrant verdaegt hebbende Claes Folders, Jan Geerts, Berent Heijens, Jan Arents, Geert Jans, Nanno Frouwes, Jan Hiddes, **mester Luitien schoolmester**, Roeleff Halminge, Geert ter Maars, Aicko Naenningh, Otto Bruiningh, Habbo Hubbelingh, Jan Tappers, Roeleff Schultes, Asse op 't Hiddingh, Jan Roeleffs op 't Hardingh, Albert Thees, Hindrick Sassen, Jan Ter Walslage, Feije Hoijsingh, Nanno Hanssen, Berent Memes, Harmen Everts Uitterbeeck benevens Roeleff Luickens gedaegden, ten eijnde de gedaegden

⁵ Op 7 juni 1743 tekent Lammert Harms als schoolmeester.

onder eede haere verklaringe sulen moeten doen omtrent die bij gedaegden an den impetrant verkofte en geleverde botter. Gedaegden in 't continue van 't mandaet acquiescerende hebben daerop den eedt in behoirlicke forma gepræsteert, is derhalven desen in actis geteickent om te strecken nae behoiren, edochd' eerbare Jan Clasen ende Warrentie Reinders op dien daer an volgende. (t732|i126|f747).

- 23-01-1689 Dedingsluiden bruid: Aeltien Bruijningh [*Dit is + Aeltien Bruininges marck met haer eigen hant getogen in præsentie van mij Luitien Lamberts Schoolmr*] - moeder. (t732|i1063|f26-26v).

vóór 1649 - vóór 04-06-1672

Johannes Henricus Franck	huwt	N.N.
geb. in 1610 Onstwedde	Onstwedde	geb. ca. 1610
beroep: schoolmeester	ca. 1640	
ovl. 1661 -1672 Onstwedde		
z.v. Henricus Johannes Franck		
kinderen: geboren Onstwedde		
ca. 1640 Henricus	overleden na 05-05-1666	

- 25-11-1643 Exhiberen die erfgesetenen in Jipsinghuisen volgende posities, versoeckende datt daerop nabeschreven getuigen onder eede moegen worden examineert, om te dienen in saecken teegens die van Onsde volgens sententie bij u edele erentveste verklaert sijnde, alles na reches behoeren. Nominæ testium

1. Johan Olingk

2. Johan Hindricks coster tott Onsde

1. Getuigen olderdoom ofte omtrent.

1. Johan Olingk omtrent 56 jaren.

2. Johan Hindricks oldt an 33 jaren. (t136|i2283a|f107-107v).

- 25-11-1643 Van die eigenerfden des dorpes Onstwedde den eherenvesten wellgeleerden ende seer discreten richter Sibinga op ende teegens die van Jepsinghuisen overgegeven mitt versoeck datt daerop soo well die bij die van Jipsinghuisen geciteerde getuigen, als op derselver geproducte posities moegen gehouden wesen haer wetenschap te deponeren.

2. Johan Hindricks in specie af te vragen ofte nielt sijn vader end hee niet in der schoeldienst des kerspels Onstwedde sij, ende daer gants geen eigendoom en heft, t' weten he Johan Hindricks.

2. Johan Hindricks affirmat de geposeerte schooldienst, negat eigendoom. (t136|i2283a|f110-111v).

Door het Klooster Ter Apel betaalde tractementen:

- 01-01-1649 t/m 31-12-1651 Henricus Johannes Franck ende Johannes Henricus Franck vader ende soon, schoolmeester tot Onstwedde beurt jaerlix uijt de opcomsten van het clooster Ter Apel op den 1 octob. een somme van sesentwintich car. gulden, ende dat anno 1649 voor de eerste mael, in conformite nevens gaende resolutie in dato den 1 ende 6 octob. 1649 ende voor sijn leven lanck. (Bijsterveld, K. (2003). De familie Franck. In Driemaandelijks tijdschrift van de Vereniging voor Genealogie en Historie Westerwolde, jaargang 24, nr. 2/3, juni/september 2003. p.p. 56-68 |t1605|i103r).

- 01-08-1655 Visitationes Classium anno 1655.

11. Offer oock eenige kinderen uith dese provincie op jesuiten ende diergelijke scholen ende academien gesonden zijn?
11. Geene andere dan waren eeniger huisslieden kinderen tot Munster.
 'T Onstwedde was des koster sone na Munster verlopen sonder t' wieten van sijne hanteringe aldaer. (t692|i81).
 Door het Klooster Ter Apel betaalde tractementen:
- 01-01-1655 t/m 31-12-1657 Pastor en schoolmeester te Onstwedde: beide Johannes Henrici Franck
- 15-08-1660 Visitatie classis Oldamptiea
11. Ofer oock eenige kinderen uijt dese provincie op jesuiten, ende diergelijke scholen ende academien gesonden zijn?
11. Jae exemplen: Alleen Henricus Franck van Onstwedde is van Munster terugge geroepen, versoeckt dat hem eenich subsidie mach worden geprocureert. (t692|i81).
- 09-10-1661 In saecken Mette d' huisvrouw van Hans Wiltes impetrante ende Johan Henrici schoelmester tot Onsa gedaeghe. Impetrante contenderende tot confirmatie van haer geëmaneerde arrest op de penningen van Geert Jans Muller onder gedaeghe berustende, angesien gemelte Geert Jans enige processen is voerende ende haer impetrante kosten veroirsaeckende, oversulx d' gearresteerde penningen in plaetse van borge wegen wanclachte ende anders moeten dienen. Peter Harmens als intervenient voor Geert Jans protesterende van dees daegens kosten ende versouckende cassatie des mandaetts, koenende Geert Jans in plaets van borge met juratoene [?] cautie volstaen ende oick volgens impetrantes tot noch geen eisch geschapen. Wordt reches wegen het mandaett in waerden ende onwaerden gelaten tot soo lange dat impetrante in haere onderlinge proces juratoire cautie sall hebben gepraesteert. (t732|i125).
 Door het Klooster Ter Apel betaalde tractementen:
- 01-01-1664 t/m 31-12-1665 Pastor en schoolmeester te Onstwedde: beide Johannes Henrici Franck
- na 1666 Nadat Jacobus Franck was overleden kreeg zijn weduwe tot aan haar overlijden ieder jaar een weduwen traktement van de provinciale synode. Naast de weduwe zelf incasseerden verschillende familieleden het geld. Genoemd werden **Henricus Franck uit naam van mijn moei de wed. Francken**, Gepke Hendrix wed. Jacobus Francke en Herman Francke namens mijn moeder Gepke Binders. (Bijsterveld, K. (2003). De familie Franck. In Driemaandelijks tijdschrift van de Vereniging voor Genealogie en Historie Westerwolde, jaargang 24, nr. 2/3, juni/september 2003. p.p. 56-68|Drents Archief|t0441|i19 en i20).
- ca. 1686 Johannes Henrici Franck schoolmeester in Onstwedde alsmede Henricus.

vóór 1632 - na 1651

Henricus Johannes Franck	huwt	N.N.
geb. ca. 1570	ca. 1600	geb. ca. 1575
beroep: schoolmeester		
ovl. na 1651 Onstwedde		
kinderen: geboren Onstwedde		
ca. 1600 Johannes	huwt Onstwedde	vóór 1633 Trijncke Michaels Fisscher

ca. 1602 Johannes	huwt Onstwedde	ca. 1640 N.N.
ca. 1604 Jacobus ⁶	huwt	ca. 1640 Gepcke Hindricks Binders

- 14-06-1621 Ingeschreven aan de universiteit van Groningen:
Jacobus Henrici Unstweddensis gratis
- 01-09-1629 Ingeschreven aan de universiteit van Franeker:
Johannes Francken, Groninganus, Theol.
- 26-03-1632 Die kerckvogden van Onstwedde verschinende hebben versoecht om **Johannesii Henrici sone hare kosters** to te laten tot predigen. Is pluribus suffragus concludert dat hij tot het præexamen sall worden toegelaten. Hetwelcke den classi welgevallende sal hem ock een predige worden vergonnet. (t184|i1).
- 14-04-1641 Word de nominatie door Roswinkel van Jacobi Francken “tegenwoordich prediger tot Ihrhove in Oostvrieslant” gelezen.
- 01-10-1649 Henricus Francke ten aensien van sijn dienst ende hoge olderdoom 26 Car.gld. jaarlijks. (t1534|i111|a45).
- 06-10-1649 Henricus Francke verzoekt (t1534|i111|a45).
- 1649 Henricus Johannes Franck ende Johannes Henricus Franck vader ende soon, schoolmeester tot Onstwedde beurt jaerlix uijt de opcomsten van het clooster Ter Apel op den 1 octob. een somme van sesentwintich car. gulden, ende dat anno 1649 voor de eerste mael, in conformite nevens gaende resolutie in dato den 1 ende 6 octob. 1649 ende voor sijn leven lanck. (t1605|i103r).
- 27-11-1661 In saecken Bernarhd Gansevoordt impetrant ende d' eerwaerde welgeleerde pastor Jacobus Franck voor de welcke Sicco Engelberts als borge ende domicilium citandi gedaeghde. Partien questieus over seecker peerdt, soo gedaeghde van impetrant ter lene heeft genoten ende verongeluckt is, tot restitutie van dewelcke impetrant contenderende. Sicco Engelberts in qualité soo gedaeghde wegen erschenen, allegerende hunne quæstie dieswegen ende van alles watt hij met een ander te doen gehadt hebben doer seecker accord affgedaen te sijn, dies halven tot restitutie van peerdt ongehouden, ende post festum d' eisch werdt ingestelt. Waer op impetrants nomine quo Luicke Lamberts 't geallegerde ontkennende. Wordt rechts wegen den gedaeghde van sijn geallegerde accord bewijs in te brengen operlecht. (t732|i125).

⁶ Jacobus Franck was predikant in Ihrhove tot 1641, waarna hij vertrekt naar Roswinkel. Hij is daar predikant tot zijn dood op 5 mei 1666.